

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง บทบาทที่เกื้อหนุนภารกิจทางราชการของชุมชนไทยใน
ต่างประเทศ : กรณีศึกษาชุมชนไทยในเขตอาณา
ของสถานกงสุลใหญ่ ณ นครนิวยอร์ก

จัดทำโดย นายปรีชา แก่นสา
รหัส 4017

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 4 ปี 2555
สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ
ลิขสิทธิ์ของกระทรวงการต่างประเทศ

**รายงานการศึกษาส่วนบุคคล
(Individual Study)**

**เรื่อง บทบาทที่เกื้อหนุนภารกิจทางราชการของชุมชนไทยในต่างประเทศ :
กรณีศึกษาชุมชนไทยในเขตอาณาของสถานกงสุลใหญ่ ณ นครนิวยอร์ก**

**จัดทำโดย นายปรีชา แก่นสา
รหัส 4017**

**หลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 4 ปี 2555
สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ
รายงานนี้เป็นความคิดเห็นเฉพาะบุคคลของผู้ศึกษา**

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

รายงานฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาถึงบทบาทของชุมชนไทยในต่างประเทศที่มีส่วนเกี่ยวข้องต่อการกิจของภาคราชการไทยในต่างประเทศ โดยได้เจาะจงศึกษาเฉพาะชุมชนไทยในเขตรัฐนิวยอร์กและรัฐใกล้เคียงที่อยู่ในเขตอาณาของสถานกงสุลใหญ่ ณ นครนิวยอร์ก โดยได้ตั้งเป้าที่จะศึกษาให้ครอบคลุมถึงการดำรงอยู่ของชุมชนไทย การรวมกลุ่มก่อตั้งเป็นสมาคม/ชมรมหรือองค์กร อื่นใด และการดำเนินกิจกรรมหรือแสดงบทบาทของชุมชนไทยที่มีส่วนเข้าไปมีส่วนเสริมภารกิจของภาครัฐ และภาครัฐเองได้แสดงบทบาทในส่วนที่จะเข้าไปช่วยส่งเสริมการดำรงอยู่และการดำเนินกิจกรรมของชุมชนไทยอย่างไร เพื่อให้ชุมชนไทยมีความเข้มแข็งและได้มีโอกาสแสดงบทบาทต่อชุมชนท้องถิ่นต่อไป

การศึกษาพบว่า ชุมชนไทยในเขตรัฐนิวยอร์กและรัฐใกล้เคียงที่อยู่ในเขตอาณาของสถานกงสุลใหญ่ ณ นครนิวยอร์ก ได้มีการโยกย้ายเข้ามาตั้งถิ่นฐานในสหรัฐฯ มาเป็นเวลานาน และได้รวมตัวกันก่อตั้งสมาคม/ชมรม เพื่อเป็นศูนย์รวมและแสดงตัวตนของความเป็นคนไทยมาอย่างยาวนาน รวมทั้งได้ร่วมกันก่อตั้งวัดไทยขึ้นเป็นจำนวนมากเพื่อเป็นศูนย์รวมทางด้านจิตใจและเป็นที่พักปะและทำกิจกรรมด้านศาสนาด้วยกัน ทุกสมาคม/ชมรมต่างก็มีปฏิบัติสัมพันธ์ระหว่างกันเป็นอย่างดี ได้ร่วมกันจัดกิจกรรมต่าง ๆ กันตลอดมา สร้างความสมัครสมานสามัคคีระหว่างกลุ่ม และนำเสนอประเทศไทยต่อสายตาชาวโลกได้อีกด้วย

การศึกษาได้พบด้วยว่า ชุมชนไทยล้วนมีบทบาทที่เสริมภารกิจของภาครัฐและเป็นพันธมิตรที่สำคัญของส่วนราชการในต่างประเทศเป็นอย่างดี ชุมชนไทยต่าง ๆ สามารถเป็นเครือข่ายให้กับภาครัฐได้เป็นอย่างดี แทนที่จะมองว่าชุมชนไทยเป็นภาระ ภาครัฐควรเห็นความสำคัญของชุมชนไทยและใช้ประโยชน์ชุมชนไทยให้เป็นส่วนเสริมภารกิจของภาครัฐหรือเป็นพันธมิตรกับภาครัฐ ดังนั้น ภาครัฐจึงควรที่จะแสดงบทบาทนำและเข้าไปส่งเสริมให้ชุมชนไทยให้รวมตัวกันอย่างเข้มแข็งและดำเนินกิจกรรมที่สร้างสรรค์และเกี่ยวข้องการกิจของภาครัฐต่อไป

การศึกษายังพบอีกว่า แท้จริงแล้ว ชุมชนไทยในต่างประเทศนั้น มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการเผยแพร่ภาพลักษณ์ วัฒนธรรมไทยและชื่อเสียงของประเทศไทย โดยผ่านธุรกิจไทยในสาขาต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นร้านอาหารไทย ร้านนวดไทย หรือค้ายมวยไทย เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีส่วนช่วยเสริมด้านภาคเศรษฐกิจการค้าและการเมืองอีกทางหนึ่งด้วย

รายงานการศึกษาได้เสนอแนะเชิงนโยบายและเสนอแนะในการดำเนินการ โดยเสนอให้ภาครัฐเห็นความสำคัญของชุมชนไทยในต่างประเทศให้มากขึ้น ภาครัฐควรมียุทธศาสตร์ที่เอื้อต่อ

การเสริมสร้างชุมชนไทยให้เกิดความเข้มแข็งอย่างเป็นระบบและบูรณาการแผนงานให้ครอบคลุม เพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนและคล่องตัวในการดำเนินงาน นอกจากนี้ ในส่วนของการดำเนินการ นั้น ควรที่จะช่วยส่งเสริมให้ชุมชนไทยให้เกิดความเข้มแข็งและมีศักยภาพที่จะเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์ กับชุมชนอื่น ๆ ในท้องถิ่นให้มากขึ้น และควรแสดงบทบาทนำในการจัดกิจกรรมเพื่อให้ชุมชนไทย ได้มีโอกาสพบปะพูดคุย สร้างความคุ้นเคยและความสามัคคีภายในระหว่างสมาคม/ชมรม ซึ่งจะ ก่อให้เกิดประโยชน์ในการเป็นเครือข่ายที่ช่วยเสริมภารกิจให้กับภาครัฐได้ต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการศึกษาส่วนบุคคลฉบับนี้ เป็นการศึกษาที่เกิดขึ้นจากความรู้สึกที่ดีต่อชุมชนไทย และมีประสบการณ์ที่ผู้ศึกษาประจำการที่สถานกงสุลใหญ่ ณ นครนิวยอร์กกว่า 2 ปี ได้สัมผัสและรับรู้ข้อมูลข้อเท็จจริงเกี่ยวกับชุมชนไทยเป็นอย่างดีทั้งทางตรงและทางอ้อม จึงเป็นความภูมิใจที่ได้มีโอกาสรวบรวมข้อมูลข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับชุมชนไทย ถึงแม้จะไม่ครอบคลุมครบถ้วนสมบูรณ์นักก็ตาม ถือว่าเป็นแรงบันดาลใจให้ผู้ศึกษาได้ทุ่มเทกำลังความรู้ความสามารถอย่างเต็มที่ เพื่อให้รายงานเกิดความสมบูรณ์เท่าที่จะทำได้

ผู้ทำรายงานขอขอบคุณบุคคลสำคัญที่มีส่วนให้รายงานฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ลงได้ ได้แก่ อาจารย์ที่ปรึกษาทั้งสามท่าน คือ เอกอัครราชทูตจันทร์ทิพา ภูตระกูล ศาสตราจารย์ ดร. ไชยวัฒน์ คำชู และรองศาสตราจารย์ ดร. สมพร แสงชัย ที่ท่านทั้งสามได้เสียสละเวลาให้คำแนะนำในการเขียนรายงานครั้งนี้ โดยเฉพาะท่านเอกอัครราชทูต จันทร์ทิพาฯ ที่กรุณาให้คำแนะนำในทุกแง่มุมที่เป็นประโยชน์สำหรับการทำงานครั้งนี้อย่างยิ่ง

นอกจากนี้ ผู้ทำรายงานขอขอบคุณในความอนุเคราะห์และเมตตาจากบุคคลต่าง ๆ ที่มีส่วนให้การสนับสนุนทั้งทางตรงและทางอ้อม ขอขอบคุณเอกอัครราชทูต พิริยะ เข็มพล (อดีตกงสุลใหญ่ ณ นครนิวยอร์ก) และกงสุลใหญ่รัศมี จิตต์ธรรม กงสุลใหญ่ ณ นครนิวยอร์ก ซึ่งทั้งสองท่านได้กรุณาให้การสนับสนุนในการเข้ารับการอบรมในหลักสูตรนักบริหารการทูตครั้งนี้ ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่สถานกงสุลใหญ่ ณ นครนิวยอร์กทุกคน โดยเฉพาะคุณวรัตน์ พิริยานสรณ์ คุณสุภาพร เจริญพิริย ธารกุล และคุณจินตรัตน์ ฟลอรีย์ นอกจากนี้ ก็ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่สำนักนโยบายและแผนและ คุณวนิดา กุตตะวัต หัวหน้ากลุ่มงานพัฒนาระบบบริหาร และคุณศิริพร ศุภนิมิตวิเศษกุล เจ้าหน้าที่กรมอเมริกาที่เอื้อเฟื้อข้อมูลต่าง ๆ อีกทั้ง ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่สถาบันการต่างประเทศ เทวะวงศัวโรปการ ภายใต้การนำของผู้อำนวยการสถาบันฯ ที่ให้ความช่วยเหลือดูแลเอาใจใส่ผู้เข้ารับการอบรมทุกท่านเป็นอย่างดี ทำให้หลักสูตรนี้มีสาระเนื้อหาที่ครอบคลุมในมิติต่าง ๆ อย่างครบถ้วน ซึ่งถือได้ว่าเป็นประโยชน์ในการพัฒนาบุคลากรของหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภายในและนอกกระทรวงการต่างประเทศอย่างยิ่ง สมควรได้รับคำชมเชยอย่างยิ่ง

สารบัญ

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	ง
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	4
1.3 ขอบเขตและเนื้อหาของการศึกษา	5
1.4 วิธีการศึกษา	5
1.5 ประโยชน์ของการศึกษา	5
บทที่ 2 กรอบแนวคิดและทฤษฎีที่ใช้วิเคราะห์	6
2.1 กรอบแนวคิด และ แผนงานดำเนินการ	6
2.2 ลักษณะภารกิจของสถานกงสุลใหญ่ ณ นครนิวยอร์ก	7
2.3 ทฤษฎีการสร้างเครือข่ายที่นำมาใช้วิเคราะห์ (Networking)	8
บทที่ 3 ผลการศึกษา	12
3.1 ภาพรวมของชุมชนไทย	12
3.2 ลักษณะการก่อตั้งของชุมชนไทย	13
3.3 กิจกรรมของชุมชนไทยในช่วงที่ผ่านมา	18
3.4 การปฏิสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างสมาคม/ชมรมไทย	19
3.5 นโยบายและการดำเนินการของฝ่ายราชการ	21
3.6 บทบาทของชุมชนไทยในมิติต่าง ๆ ที่เอื้อต่อภารกิจของทางราชการ	24
บทที่ 4 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	28
4.1 สรุปผลการศึกษา	28
4.2 ข้อเสนอแนะ	30
บรรณานุกรม	33
ประวัติผู้เขียน	36

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภารกิจของกระทรวงการต่างประเทศได้ขยายขอบเขตเพิ่มมากขึ้น จากที่เคยมุ่งเน้นเฉพาะด้านการส่งเสริมสัมพันธไมตรีกับมิตรประเทศด้านเศรษฐกิจ การเมือง ความมั่นคง และวัฒนธรรม ได้ขยายตัวไปสู่มิติด้านการคุ้มครอง ดูแลและปกป้องผลประโยชน์คนไทยในต่างประเทศมากขึ้น ซึ่งถือว่าเป็นภารกิจที่สำคัญของกระทรวงการต่างประเทศที่มีสถานทูตและสถานกงสุลไทยในต่างประเทศเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อน และกระทรวงการต่างประเทศได้แปลพันธกิจเหล่านี้มาเป็นนโยบายที่สำคัญ คือ “การทูตเพื่อประชาชน” โดยได้เน้นการให้บริการ คุ้มครอง ปกป้อง และดูแลผลประโยชน์คนไทยในต่างประเทศ

แนวความคิดที่ว่ารัฐมีหน้าที่ในการปกป้องคุ้มครองดูแลผลประโยชน์ของคนไทยในต่างประเทศนั้น ได้มีมาช้านาน และก็คงไม่เกินความเป็นจริงหากจะพูดว่า นโยบายด้านนี้ได้ปรากฏอยู่ในนโยบายต่างประเทศของไทยมาโดยตลอด นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2428 ที่ได้ก่อตั้งกระทรวงการต่างประเทศมา “กองการกงสุล” ได้เป็น 1 ใน 7 กองของกระทรวงการต่างประเทศในยุคเริ่มต้น และก่อนหน้านั้น “ฝ่ายคุ้มครองและดูแลผลประโยชน์คนไทยในต่างประเทศ” เป็นฝ่ายเล็ก ๆ อยู่ใน “กองกลาง” สำนักงานปลัดกระทรวงการต่างประเทศ แต่เมื่อกระทรวงต่างประเทศได้จัดตั้ง “กรมการกงสุล” ขึ้นเมื่อปี 2541 จึงได้ยกระดับขึ้นเป็น “กอง” ภายในกรมการกงสุล และในช่วง 20 ปีที่ผ่านมา รัฐบาลทุกชุดต่างก็ได้ประกาศที่จะ “คุ้มครองดูแลผลประโยชน์ของคนไทยในต่างประเทศ” มาโดยตลอด โดยได้ให้ความสำคัญต่อนโยบายด้านนี้ และถือว่าการกิจด้านนี้เป็นหน้าที่ของกระทรวงการต่างประเทศ โดยมีสถานเอกอัครราชทูตและสถานกงสุลใหญ่ของไทยทั่วโลกเป็นหน่วยขับเคลื่อน ความสำคัญด้านนี้ได้เพิ่มขึ้นเรื่อยมา จนรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน (พ.ศ. 2550) ถึงกับได้กำหนดไว้ในมาตรา 82 ว่า ให้รัฐ “...ต้องส่งเสริมการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวกับนานาประเทศ ตลอดจนให้ความสำคัญคุ้มครองและดูแลผลประโยชน์ของคนไทยในต่างประเทศ” เป็นเสมือนบังคับให้ทุกรัฐบาลต้องมีนโยบายด้านนี้อย่างชัดเจน ดังนั้น ทุกรัฐบาลจึงได้ระบุนโยบายนี้ไว้ในนโยบายตลอดมา ดังนี้

นโยบายรัฐบาลของพลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ พ.ศ. 2549 ระบุว่า “จะคุ้มครองสิทธิและผลประโยชน์ของคนไทยในต่างประเทศและเสริมสร้างบทบาทของชุมชนไทยในต่างประเทศ”

นโยบายรัฐบาลของนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ พ.ศ. 2551 ระบุว่า “จะคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิและผลประโยชน์ของคนไทย แรงงานไทย และภาคธุรกิจเอกชนไทยในต่างประเทศ และสนับสนุนการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนไทยในต่างประเทศ”

นโยบายรัฐบาลของนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ที่ได้แถลงต่อรัฐสภาเมื่อเดือนสิงหาคม 2554 โดยได้ระบุถึงเรื่องนี้ไว้ในข้อ 7 ดังนี้ “...จะสนับสนุนการทูตเพื่อประชาชนดูแลคนไทย และแรงงานไทยในต่างประเทศ ”

ในส่วนกระทรวงการต่างประเทศ ได้วางยุทธศาสตร์เกี่ยวกับเรื่องการคุ้มครองปกป้องผลประโยชน์ของคนไทยในต่างประเทศไว้อย่างครบถ้วนโดยในยุทธศาสตร์ที่ 3.1 กำหนดแนวทางพัฒนาการให้บริการด้านต่างประเทศ ด้านการกงสุลและการทูตเพื่อประชาชน ในส่วนของภารกิจนอกประเทศได้ระบุว่า “ ... คุ้มครอง ส่งเสริม และดูแลสิทธิผลประโยชน์ของคนไทยในต่างประเทศ ให้อยู่อย่างมีเกียรติและสมศักดิ์ศรี”

การย้ายถิ่นฐานของคนไทยไปต่างประเทศได้เพิ่มจำนวนมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นประเทศที่คนไทยอพยพโยกย้ายถิ่นฐานไปตั้งรกรากอยู่เป็นจำนวนมาก เนื่องจากเป็นประเทศที่เสรีเปิดกว้างสำหรับคนต่างชาติ อีกทั้งยังเป็นประเทศที่กว้างใหญ่ไพศาลความเจริญกระจายไปทั่วทุกภูมิภาค คนไทยที่เข้าไปอยู่ในสหรัฐฯจึงกระจายไปอยู่ตามเมืองต่าง ๆ ทั่วประเทศ แต่ส่วนใหญ่ก็จะอาศัยอยู่ในเมืองใหญ่ ๆ เช่น ลอสแอนเจลิส นิวยอร์ก บอสตัน ฯลฯ และคนไทยเหล่านี้ได้มีการเกาะกลุ่มรวมตัวกันเพื่อวัตถุประสงค์ด้านการดำรงชีพและเพื่อแสดงออกทางวัฒนธรรมความเป็นไทยให้ดำรงอยู่ต่อไป

ภารกิจสำคัญของสถานกงสุลใหญ่ ณ นครนิวยอร์กคือการส่งเสริมความสัมพันธ์และขยายความร่วมมือในด้านต่าง ๆ กับรัฐภายในเขตอาณาซึ่งครอบคลุม 10 รัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ) ของสหรัฐอเมริกา คือ รัฐ Connecticut Maine Massachusetts New Hampshire New Jersey New York

Ohio Pennsylvania Rhode Island และ Vermont

นอกจากภารกิจดังกล่าวข้างต้นแล้ว สถานกงสุลใหญ่ ณ นครนิวยอร์ก ยังมีภารกิจที่สำคัญยิ่งอีกประการหนึ่งที่จะสนองและขับเคลื่อนพันธกิจและยุทธศาสตร์ของกระทรวงการต่างประเทศ คือการให้บริการ และปกป้องคุ้มครอง คุณแลผลประโยชน์คนไทยทั้งบุคคลธรรมดาและองค์กรภายในรัฐเขตอาณาที่รับผิดชอบ ซึ่งมีชุมชนไทยหลากหลายอาชีพอาศัยกระจายอยู่ในรัฐต่าง ๆ กว่า 30,000 คน ซึ่งประกอบด้วยหมอ พยาบาล นักเรียน/นักศึกษา ผู้ประกอบธุรกิจ ลูกจ้าง/พนักงานในบริษัทเอกชน พนักงานในร้านอาหารไทยทั่วไป แม่บ้านชาวไทยที่สมรสกับชาวอเมริกัน หรือสมรสกับคนไทยหรือคนต่างชาติที่ประกอบอาชีพในสหรัฐฯ แต่ในภาวะปัจจุบัน สถานกงสุลใหญ่ ณ นครนิวยอร์กประสบกับปัญหาและข้อจำกัดในหลาย ๆ ด้านซึ่งจะขอนำมากล่าวพอสังเขป ดังนี้

(1) ปัญหาด้านบุคลากร

สถานกงสุลใหญ่ ณ นครนิวยอร์ก จัดว่าเป็นสถานกงสุลที่มีความสำคัญแห่งหนึ่ง มีภารกิจ ต้องรับผิดชอบในเมืองสำคัญของโลกอย่างนิวยอร์กซึ่งเป็นศูนย์กลางการเงินและองค์กรระหว่างประเทศของโลก ในแต่ละปีมีบุคคลสำคัญของไทยทั้งพระราชวงศ์ และผู้นำรัฐบาลเดินทางมาเยือนอย่างต่อเนื่อง แต่อัตรากำลังของสถานกงสุลใหญ่มีเพียง 4 คน ประกอบด้วยข้าราชการสายการทูต 3 คน และสายสนับสนุนที่ทำงานด้านคลังและงานสารบัญของสำนักงานอีก 1 คน ซึ่งในหลายโอกาสที่มีคณะมาเยือนหลายคณะซ้อนกัน ทำให้ไม่มีกำลังเจ้าหน้าที่ที่จะดูแลงานประจำในสำนักงานซึ่งเป็งานที่ต้องบริหารแก่ประชาชนทั่วไป

(2) ปัญหาด้านงบประมาณ

สถานกงสุลใหญ่ ณ นครนิวยอร์กมีอัตราตำแหน่งน้อย การจัดสรรงบประมาณในหมวดค่าใช้สอยและค่าเดินทางก็มีสัดส่วนที่จำกัดตามไปด้วย ทำให้การดำเนินการเพื่อขับเคลื่อนภารกิจมีปัญหาตามมาด้วย เช่น บางกรณีที่จะเข้าไปแก้ปัญหาช่วยเหลือคนไทยที่ประสบปัญหา มีความจำเป็นที่จะต้องเดินทางเข้าไปในพื้นที่ให้ทันการณ์ การเดินทางที่รวดเร็วก็คือการโดยสารเครื่องบิน ซึ่งราคาค่อนข้างสูง เนื่องจากการเดินทางโดยเร่งด่วนทันทีที่รับทราบปัญหา และบางครั้งต้องนำลูกจ้างท้องถิ่นไปด้วย ก็จะมีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นทั้งค่าเดินทาง ค่าที่พัก และเบี้ยเลี้ยง/ ค่าล่วงเวลา ฯลฯ และโดยที่อัตราค่าจ้างของลูกจ้างท้องถิ่นค่อนข้างต่ำกว่าอัตราค่าจ้างท้องถิ่นมาก ทำให้ลูกจ้างที่ทำงานกับสถานกงสุลฯ ได้ลาออกไปเมื่อได้งานใหม่ ซึ่งในช่วง 2 ปีที่ผ่านมา มีลูกจ้างที่ได้ออกไปแล้วถึง 4 คน ทำให้สถานกงสุลใหญ่ฯ ต้องเปิดรับลูกจ้างคนใหม่มาทดแทน และต้องเสียเวลาในการฝึกฝนงานให้ใหม่อีกด้วย

(3) ปัญหาการขาดองค์ความรู้ในระเบียบกฎหมายท้องถิ่น

การให้คำแนะนำและเข้าไปช่วยเหลือคนไทยที่ประสบปัญหา โดยเฉพาะปัญหา

ครอบครัว ปัญหาการถูกให้ออกจากงาน ฯลฯ มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความรู้ความเข้าใจในกฎระเบียบของท้องถิ่นนั้น ๆ โดยเฉพาะในสหรัฐอเมริกาที่แยกการปกครองออกเป็นรัฐ ซึ่งในแต่ละรัฐก็มีกฎระเบียบที่แตกต่างกันไป ไม่สามารถนำกฎระเบียบของรัฐหนึ่งไปใช้กับอีกรัฐหนึ่งได้ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีบุคลากรที่มีความรู้ด้านกฎหมายไว้ ประจำสถานกงสุลแต่โดยที่อัตราค่าจ้างที่รัฐกำหนดมาไม่สามารถว่าจ้างผู้ที่มีความรู้ด้านกฎหมายได้ ทำให้การให้คำแนะนำด้านกฎหมายแก่ประชาชนชาวไทยที่ประสบปัญหาจึงมีข้อจำกัด ทางออกที่มองเห็นและที่ดีที่สุดในขณะนี้ก็คือการอาศัยเครือข่ายคนไทยในท้องถิ่นหรือชุมชนชาวไทยที่มีความรู้ด้านนี้

(4) ปัญหาด้านภูมิศาสตร์และไม่สามารถเข้าถึงเจ้าหน้าที่รัฐท้องถิ่น

สถานกงสุลใหญ่ ณ นครนิวยอร์ก มีเขตอาณาที่รับผิดชอบใน 10 รัฐมีพื้นที่รวมกันทั้งหมดประมาณ 584,377 ตารางกิโลเมตร ซึ่งใหญ่กว่าประเทศไทยที่มีพื้นที่ประมาณ 513,115 ตารางกิโลเมตร และมีชุมชนไทยกระจายอยู่ทั่วไปตามเมืองต่าง ๆ แต่โดยที่มีพื้นที่กว้างขวางและสถานกงสุลใหญ่ฯ ก็มีข้อจำกัดด้านบุคลากรและงบประมาณดังกล่าวข้างต้น ทำให้ไม่สามารถเดินทางไปเยี่ยมเยือนและพบปะชุมชนไทยและเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นในแต่ละรัฐได้ทั่วถึง ทำให้ขาดความคุ้นเคยและไม่มีโอกาสได้ทำความรู้จักกันเป็นการส่วนตัว ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการติดต่อประสานเมื่อมีปัญหา ด้วยปัญหาและข้อจำกัดต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นนี้ สถานกงสุลใหญ่ ณ นครนิวยอร์ก จึงเห็นความสำคัญและความจำเป็นที่จะอาศัยชุมชนไทยให้เป็น “ตัวช่วย” ในการขับเคลื่อนภารกิจบางส่วนให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี และได้ตระหนักประโยชน์และความจำเป็นที่จะต้องสร้างเครือข่ายขึ้นมาเพื่อให้การดำเนินการขับเคลื่อนภารกิจในด้านต่าง ๆ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีตามแผนงานที่ได้กำหนดไว้

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.2.1 ศึกษาบทบาทของฝ่ายราชการในการสนับสนุนและส่งเสริมการรวมกลุ่มของชุมชนไทย เพื่อให้ได้รับทราบทิศทางและการดำเนินการของหน่วยราชการไทยในการส่งเสริมและสนับสนุนชุมชนไทยในต่างประเทศ

1.2.2 ประเมินสถานภาพและศักยภาพความเป็นจริงของการรวมกลุ่มของชุมชนไทย เพื่อให้ได้รับทราบข้อมูลความจริงของการรวมกลุ่มและกิจกรรมที่เอื้อประโยชน์ต่อภารกิจของราชการ

1.2.3 วิเคราะห์บทบาทของชุมชนไทยในการสนับสนุนและเอื้อต่อภารกิจของทางราชการไทย เพื่อให้ทราบข้อเท็จจริง

1.3 ขอบเขตและเนื้อหาของการศึกษา

รายงานการศึกษานี้ได้กำหนดขอบเขตและเนื้อหาในการศึกษาไว้เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาให้ครอบคลุมชุมชนไทยในเขตอาณา ทั้ง 10 รัฐ ดังนี้

1.3.1 ศึกษาแผนงานและการดำเนินการของฝ่ายราชการในการให้การสนับสนุนและส่งเสริมชุมชนไทยในต่างประเทศ

1.3.2 ศึกษาสถานะและรูปแบบของการรวมกลุ่มของชุมชนไทย รวมทั้งบทบาทของชุมชนไทยที่เอื้อต่อภารกิจของราชการไทย

1.3.3 ศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคของการรวมกลุ่มของชุมชนไทย รวมทั้งเสนอแนวคิดและทิศทางการรวมกลุ่มที่ยั่งยืนของชุมชนไทยในต่างประเทศเพื่อให้สามารถแสดงบทบาทที่เอื้อต่อภารกิจของทางราชการในอนาคตต่อไป

1.4 วิธีการศึกษา

รายงานการศึกษานี้ได้ศึกษาจากข้อมูลข้อเท็จจริงที่เป็นเอกสารของหน่วยงานและประสบการณ์จากการปฏิบัติหน้าที่ที่สถานกงสุลใหญ่ ณ นครนิวยอร์ก ในช่วง 2 ปีที่ผ่านมา ตลอดจนการสนทนาพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อมูลกับผู้ที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ ยังได้นำทฤษฎีการสร้างเครือข่าย (Networking) มาใช้ประกอบการวิเคราะห์ แต่ด้วยเวลาและข้อมูลค่อนข้างจำกัดและการศึกษาได้กำหนดกรอบให้ครอบคลุมชุมชนไทยในพื้นที่ทั้ง 10 ในเขตอาณา ซึ่งยังไม่มีข้อมูลที่ใครเคยศึกษาไว้ก่อนหน้า จึงอาจหาข้อมูลประกอบได้ค่อนข้างยาก ดังนั้น อาจจะต้องใช้การวิเคราะห์หรืออนุมาน (deduction) ประกอบการศึกษา จึงหวังว่าผู้ได้อ่านรายงานฉบับนี้จะได้ตระหนักเกี่ยวกับวิธีการนำเสนอของรายงานฉบับนี้ตั้งแต่ต้นด้วย

1.5 ประโยชน์ที่จะได้รับจากการศึกษา

1.5.1 ได้รับทราบถึงข้อเท็จจริงและศักยภาพการรวมกลุ่มของชุมชนไทย และใช้ประโยชน์จากการสร้างเครือข่ายผลการศึกษานำมา

1.5.2 ได้รับทราบถึงปัญหาและอุปสรรคที่มีอยู่ของชุมชนไทยในต่างประเทศ

1.5.3 สามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดทิศทางในการให้การสนับสนุนและส่งเสริมชุมชนไทยให้เกิดความเข้มแข็งและดำเนินไปในทิศทางที่ยั่งยืนต่อไป

บทที่ 2

กรอบแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.1 กรอบแนวคิด และ แผนงานดำเนินการ

กล่าวโดยทั่วไปแล้ว ภารกิจของสถานกงสุลใหญ่ ณ นครนิวยอร์ก ส่วนหนึ่งจะดำเนินไปภายใต้กรอบข้อกำหนดตามอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยความสัมพันธ์ทางกงสุล ปี ค.ศ. 1963 ที่ระบุถึงหน้าที่ของคณะผู้แทนทางกงสุล ไว้ว่า “เพื่อปกป้องผลประโยชน์ของรัฐผู้ส่งและบุคคลชาติรวมทั้งธุรกิจ ภายในขอบเขตตามกฎหมายระหว่างประเทศ” และว่า “เพื่อให้การช่วยเหลือบุคคลชาติและกิจการของรัฐ ผู้ส่ง” นอกจากนี้ พระราชบัญญัติว่าด้วยเอกสิทธิและความคุ้มกันทางกงสุล พ.ศ. 2541 ได้กำหนดหน้าที่ทางกงสุลที่เกี่ยวกับด้านนี้ไว้ว่า “ให้ความช่วยเหลือ ปกป้องคุ้มครองผลประโยชน์ของคนไทยในต่างประเทศ ทั้งบุคคลธรรมดาและองค์กรที่คนไทยจัดตั้งขึ้นในต่างประเทศ”

กระทรวงการต่างประเทศ และกรมการกงสุล ได้วางกรอบและแนวนโยบายที่เกี่ยวกับการ ดูแลปกป้องคุ้มครองสิทธิและผลประโยชน์ของคนไทยในต่างประเทศไว้อย่างชัดเจนโดยได้กำหนดวิสัยทัศน์ด้านนี้ไว้ว่า “ดำรงไว้ซึ่งการเป็นหน่วยงานหลักในการให้ความช่วยเหลือคนไทยตกทุกข์ได้ยากในต่างประเทศอย่างมีประสิทธิภาพ เสริมสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนไทยทั้งในและนอกประเทศ และกระจ่ายงานบริการด้านกงสุลไปทุกภูมิภาคด้วยนวัตกรรม เพื่อสร้างความพึงพอใจแก่ประชาชนตามนโยบาย การทูตเพื่อประชาชน” และกำหนดเป็นพันธกิจไว้ว่า “ให้ความคุ้มครองส่งเสริมและดูแลสิทธิและผลประโยชน์ของคนไทยในต่างประเทศ เพื่อให้สามารถอยู่อย่างมีเกียรติและศักดิ์ศรี ตลอดจนการให้บริการแก่ประชาชนด้านการกงสุล” และว่า “ประสานและอำนวยความสะดวกสถานทูต สถานกงสุลในการให้ความช่วยเหลือคนไทยตกทุกข์ได้ยากในต่างประเทศภายใน 24 ชั่วโมง”

สถานกงสุลใหญ่ ณ นครนิวยอร์ก ได้กำหนดแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2554 และปี 2555 ของทีมประเทศไทยนครนิวยอร์กไว้อย่างชัดเจน โดยได้กำหนดยุทธศาสตร์ในมิติต่างๆ ไว้อย่างครบถ้วนและชัดเจน โดยเฉพาะมิติด้านสังคมและวัฒนธรรม กล่าวคือ มุ่งสร้างเครือข่ายของชุมชนไทยในเขตอาณา และมุ่งสร้างความสามัคคีและสมานฉันท์ของชุมชนไทย โดยจะสนับสนุนการรวมตัวกันจัดกิจกรรมของชุมชนไทย โดยใช้วัดเป็นศูนย์กลาง อีกทั้งจะแสวงหา

เวทีการเผยแพร่ความสามารถของชุมชนไทย ในด้านวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่อง ส่วนมิติด้านบริการประชาชน (ด้านกงสุล) สถานกงสุลใหญ่ ณ นครนิวยอร์ก ได้กำหนดแผนงานไว้ให้ดำเนินการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการด้านกงสุลแก่ประชาชนอย่างรวดเร็ว เป็นที่พึงพอใจและรองรับจำนวนผู้มาใช้บริการที่เพิ่มจำนวนมากขึ้น รวมทั้งให้ความช่วยเหลือคนไทยที่ประสบปัญหาอย่าเร่งด่วนทันทั่วถึงเพื่อให้สอดคล้องกับแผนงานประจำของสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงวอชิงตัน ดีซี ซึ่งเป็นหน่วยเหนือที่คอยดูแลในภาพรวมในการขับเคลื่อนนโยบายต่าง ๆ

2.2 ลักษณะภารกิจของสถานกงสุลใหญ่ ณ นครนิวยอร์ก

ตามพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการ สำนักปลัดกระทรวงการต่างประเทศ พ.ศ. 2541 กำหนดให้สถานกงสุลใหญ่ มีอำนาจและหน้าที่ ดังนี้

(1) ดำเนินการเกี่ยวกับงานด้านกงสุล ตลอดจนดูแลปกป้องคุ้มครองผลประโยชน์ของประเทศไทยและคนไทยในประเทศในความรับผิดชอบ

(2) ดำเนินการเกี่ยวกับการส่งเสริมความสัมพันธ์และรายงานสถานการณ์ทางการค้า เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมในประเทศในความรับผิดชอบมายังกระทรวงการต่างประเทศ

ในทางปฏิบัติ สถานกงสุลใหญ่ ณ นครนิวยอร์ก มีหน้าที่เป็นตัวแทนของประเทศไทยในพื้นที่ที่มีเขตอาณาในการคุ้มครองผลประโยชน์ของประเทศ คนชาติไทย ทั้งเอกชนและนิติบุคคล และสามารถแยกแยะภารกิจได้ ดังนี้

2.2.1 ส่งเสริมความสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจ การค้า การลงทุน และด้านวัฒนธรรมกับรัฐในเขตอาณา รวมทั้งส่งเสริมความสัมพันธ์อันมิตรระหว่างกันกับทางอื่น ๆ

2.2.2 ปกป้องคุ้มครองและดูแลผลประโยชน์ของคนไทยในต่างประเทศทั้งที่เป็นบุคคลธรรมดาและองค์กรที่ตั้งขึ้นในต่างประเทศ ตลอดจนให้การช่วยเหลือคนไทยที่ประสบปัญหาและต้องการความช่วยเหลือ ซึ่งเรียกว่าผู้ทุกข์ภัยในต่างประเทศ

2.2.3 ให้บริการด้านกงสุล ได้แก่การออกหนังสือเดินทาง การจดทะเบียนต่าง ๆ เช่น ทะเบียนคนเกิด คนตาย ทะเบียนสมรส ทะเบียนหย่า รับรองเอกสารหรือออกหนังสือรับรองเพื่อให้คนไทยที่พำนักอยู่ในต่างประเทศสามารถทำนิติกรรมในประเทศไทยได้

2.2.4 ตรวจสอบตรา (วีซ่า) ให้กับคนต่างชาติที่ประสงค์จะเดินทางเข้ามาประเทศไทยทั้งในรูปของนักท่องเที่ยว นักธุรกิจ หรือผู้ประสงค์จะเดินทางมาเยือนประเทศในฐานะแขกของรัฐบาล หรือหน่วยราชการทั่วไป

2.2.5 งานพิธีการทูต ซึ่งหมายรวมทั้งหมดในการติดต่อประสาน นัดหมายเพื่อเข้าพบหารือและเยี่ยมชมสถานที่ และการรับรองคณะบุคคลสำคัญจากหน่วยราชการของประเทศไทยที่

เดินทางไปเยือนรัฐในเขตอาณา

2.2.6 งานจัดการเลือกตั้งนอกราชอาณาจักรสำหรับการเลือกตั้งทั่วไปสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา ซึ่งงานส่วนนี้ เป็นงานที่ต้องใช้บุคลากรจำนวนมากไม่น้อยและ และต้องมีความรู้เกี่ยวกับระเบียบปฏิบัติเป็นอย่างดี ถึงแม้จะไม่ใช่งานประจำแต่ก็ดำเนินการตลอดปี เพราะกฎหมายกำหนดให้รับลงทะเบียนตลอดเวลาหากมีผู้มาแจ้งความจำนง จึงต้องมีการปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบันอยู่ตลอดเวลา นอกจากนี้ คณะกรรมการเลือกตั้งยังกำหนดนโยบายให้มีการประชาสัมพันธ์กระตุ้นเตือนให้คนไทยได้รับทราบข้อมูลตลอดเวลา ซึ่งสถานกงสุลใหญ่ฯ ก็ใช้ประโยชน์จากเครือข่ายในการให้ช่วยประชาสัมพันธ์แจ้งข้อมูลข่าวสาร

2.2.7 งานขอความร่วมมือจากหน่วยราชการอื่น เช่น การจัดสอบและดูแลการสอบของนักศึกษาปริญญาตรีและโทของมหาวิทยาลัยรามคำแหงและมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช งานตรวจสอบคุณภาพทางการศึกษาและวิทยฐานะของสถาบันการศึกษาของสหรัฐอเมริกา

2.3 ทฤษฎีการสร้างเครือข่ายที่นำมาใช้วิเคราะห์ (Networking)

2.3.1 ความหมายของเครือข่าย

นักวิชาการทั้งไทยและต่างประเทศ ได้ให้คำจำกัดความและความหมายของเครือข่ายไว้มากมาย แต่ส่วนใหญ่จะไม่มีความแตกต่างกันนัก ดังนี้

ในพจนานุกรมของ **The Webster's Collegiate** ได้ให้คำจำกัดความของ “เครือข่าย” ไว้ว่า เป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูลหรือบริการกันระหว่างบุคคล กลุ่มหรือสถาบัน

Paul Starkey ที่ปรึกษาทางวิชาการด้านการสร้างเครือข่ายในแอฟริกา ให้ความหมายของ “เครือข่าย” ว่า คือ กลุ่มของคนหรือองค์กรที่สมัครใจแลกเปลี่ยนข่าวสารข้อมูลระหว่างกัน หรือทำกิจกรรมร่วมกัน ในลักษณะที่บุคคลหรือองค์กรสมาชิกยังคงมีความเป็นอิสระในการดำเนินกิจกรรมของตน นักวิชาการจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชนของประเทศไทยได้ให้คำจำกัดความของ “เครือข่าย” หมายถึง “ การประสานงานรูปแบบหนึ่งที่โยงใยการทำงานของกลุ่มบุคคลหรือ องค์กรหลายองค์กร ซึ่งมีทรัพยากร มีเป้าหมาย มีกลุ่มสมาชิกของตนเอง ที่มีความคิด มีปัญหา มีความต้องการในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเหมือนกันหรือคล้ายกัน”

โดยสรุป “เครือข่าย” คือ การเชื่อมโยงของกลุ่มของคนหรือองค์กรหรือสถาบันที่สมัครใจ ที่จะแลกเปลี่ยนข่าวสารร่วมกัน หรือทำกิจกรรมร่วมกัน โดยมีการจัดระเบียบโครงสร้างของคนในเครือข่ายด้วยความเป็นอิสระ เท่าเทียมกันภายใต้พื้นฐานของความเคารพสิทธิ เชื่อถือ ื่ออาหาร ซึ่งกันและกัน โดยมีประเด็นสำคัญของนิยามข้างต้น คือ

- 1) ความสัมพันธ์ของสมาชิกในเครือข่ายต้องเป็นไปโดยสมัครใจ

- 2) กิจกรรมที่ทำในเครือข่ายต้องมีลักษณะเท่าเทียมหรือแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน
- 3) การเป็นสมาชิก เครือข่ายต้องไม่มีผลกระทบต่อความเป็นอิสระหรือความเป็นตัวของตัวเองของคนหรือองค์กรนั้น ๆ

ดังนั้น “เครือข่าย” จึงหมายถึง รูปแบบของการประสานงานกลุ่มของคนหรือองค์กรสมัครใจแลกเปลี่ยนข่าวสารข้อมูลระหว่างกัน หรือทำกิจกรรมร่วมกัน ช่วยเหลือกัน โดยการติดต่ออาจทำได้ทั้งที่ผ่านศูนย์กลางแม่ข่ายหรือแกนนำ หรืออาจจะไม่มีแม่ข่ายหรือแกนนำแต่จะทำการติดต่อโดยตรงระหว่างกลุ่ม ซึ่งจะมีการจัดรูปแบบหรือจัดระเบียบโครงสร้างที่คนหรือองค์กรสมาชิกยังคงมีความเป็นอิสระ โดยที่อาจมีรูปแบบการรวมกัน 2 ลักษณะ คือ

- 1) รูปแบบการรวมตัวแบบหลวม ๆ เฉพาะกิจ ตามความจำเป็น
- 2) เป็นโครงสร้างที่มีความสัมพันธ์ชัดเจนเหนียวแน่นและยั่งยืน

2.3.2 ทฤษฎีและแนวคิดการสร้างเครือข่าย

การสร้างเครือข่ายเพื่อการทำงาน จะมีลักษณะเป็นการสร้างเครือข่ายระหว่างองค์กรที่ทำงานพัวพันซึ่งกันและกัน ไม่ใช่การแข่งขันกัน ตามทฤษฎีและแนวคิดที่อธิบายการสร้างเครือข่ายการทำงาน ได้แก่

- 1) ทฤษฎีการแลกเปลี่ยน (Exchange Theory) อธิบายถึงการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ระหว่างกัน ดังนั้น เหตุผลหลักที่จะทำให้เครือข่ายเกิดขึ้นได้โดยสมัครใจก็คือแต่ละฝ่ายมองเห็นประโยชน์ที่ตนจะได้รับจากการเข้าร่วมเครือข่าย ซึ่งจะนำไปสู่ความเต็มใจที่จะประสานกันหรือเข้าร่วมเป็นเครือข่าย

- 2) แนวคิดการรวมพลัง (Synergy) เป็นการผนึกกำลังในลักษณะ “พลังทวีคูณ” กล่าวคือ เป็นการผนึกกำลังแบบ $1+1 > 2$ ซึ่งผลลัพธ์ที่ได้ก็จะดีกว่าผลรวมที่เกิดจากการปล่อยให้ต่างคนต่างทำแล้วนำผลลัพธ์ของแต่ละคนมารวมกัน

กล่าวโดยสรุป ก็คือ การเชื่อมโยงในลักษณะของเครือข่าย ไม่ใช่เพียงการจัดการให้คนมานั่ง “รวมกัน” เพื่อพูดคุยสนทนากันเฉย ๆ โดยไม่ได้ “รวมกัน” ทำสิ่งหนึ่งสิ่งใด ซึ่งหากจะอธิบายให้เห็นภาพชัดเจนก็เปรียบเหมือนการเอาก้อนอิฐมากองรวมกัน ย่อมไม่เกิดประโยชน์แต่อย่างใด แต่ประโยชน์จะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อนำก้อนอิฐแต่ละก้อนมาก่อเป็นกำแพงโดยการประสานอิฐแต่ละก้อนเข้ากันอย่างเป็นระบบ ... และก็ไม่ใช่เป็นแค่การรวมกลุ่มของสมาชิกที่มีความสนใจร่วมกันเพียงเพื่อพบปะสังสรรค์แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันเท่านั้น แต่จะต้องพัฒนาไปสู่ระดับของการลงมือทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมายร่วมกันด้วย และไม่ใช่การมอบหมายให้สมาชิกรวบรวมรายชื่อบุคคลที่มีความสนใจเหมือนกันไว้ในมือเพื่อสะดวกแก่การติดต่อ หากกระทำเช่นนี้ก็เปรียบเสมือนการขยายถุงใส่อิฐให้โตขึ้นเพื่อจะได้บรรจุอิฐได้มากขึ้น แต่กองอิฐในถุงก็ยังคง

ระเคระกะขาดการเชื่อมโยงประสานกันอย่างเป็นระบบ

2.3.3 องค์ประกอบของเครือข่าย

หากการรวมตัวของคนเพื่อพบปะสังสรรค์ระหว่างสมาชิก โดยไม่ได้มีเป้าหมายร่วมกันและไม่ได้ตั้งใจที่จะทำกิจกรรมร่วมกัน เป็นการรวมกลุ่มแบบเฮโลสาระพาหรือรวมกันตามกระแสนิยมที่ไม่มีวัตถุประสงค์ชัดเจน การรวมตัวกันในลักษณะนี้ถือว่าเป็นลักษณะของ **เครือข่ายเทียม** (Pseudo network) ดังนั้น การทำความเข้าใจกับองค์ประกอบของเครือข่ายจึงมีความสำคัญเพื่อช่วยให้สมาชิกสามารถสร้างเครือข่ายแทนการสร้างเครือข่ายเทียม โดยองค์ประกอบของเครือข่าย (แท้) มีดังนี้

- 1) มีการรับรู้และมุมมองที่เหมือนกัน (common perception)
- 2) การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน (common vision)
- 3) มีความสนใจหรือมีผลประโยชน์ร่วมกัน (mutual interests/benefits)
- 4) การมีส่วนร่วมของสมาชิกทุกคนในเครือข่าย (stakeholders participation)
- 5) มีการเสริมสร้างซึ่งกันและกัน (complementary relationship)
- 6) มีการเกื้อหนุนพึ่งพากัน (interdependent)
- 7) มีปฏิสัมพันธ์กันในเชิงแลกเปลี่ยน (interaction)

2.3.4 การสร้างเครือข่าย และการรักษาเครือข่าย

การสร้างเครือข่าย หมายถึงการทำให้มีการติดต่อ สนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและการร่วมมือกันด้วยความสมัครใจ การสร้างเครือข่ายควรสนับสนุนและอำนวยความสะดวก ให้สมาชิกในเครือข่ายมีความสัมพันธ์กันฉันเพื่อน ที่ต่างก็มีความเป็นอิสระมากกว่า สร้างการคบค้าสมาคมแบบพืงพืง นอกจากนี้การสร้างเครือข่ายต้องไม่ใช่การสร้างระบบติดต่อด้วยการเผยแพร่ข่าวสารแบบทางเดียว เช่นการส่งจดหมายข่าวไปให้สมาชิกตามรายชื่อ แต่จะต้องมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างกันด้วย トラバドที่ภารกิจเครือข่ายยังไม่สำเร็จย่อมมีความจำเป็นที่จะต้องรักษาเครือข่ายไว้ ปรึกษาประคองให้เครือข่ายสามารถดำเนินการต่อไปได้ และบางกรณีหลังจากเครือข่ายได้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายแล้ว ก็จำเป็นต้องรักษาความสำเร็จของเครือข่ายไว้ หลักการรักษาความสำเร็จของเครือข่าย มีดังนี้

- 1) มีการจัดกิจกรรมร่วมที่ดำเนินอย่างต่อเนื่อง
- 2) มีการรักษาสัมพันธภาพที่ดีระหว่างสมาชิกเครือข่าย
- 3) กำหนดกลไกสร้างระบบจูงใจ
- 4) จัดหาทรัพยากรสนับสนุนเพียงพอ
- 5) ให้ความช่วยเหลือและช่วยแก้ไขปัญหา

6) มีการสร้างผู้นำรุ่นใหม่อย่างต่อเนื่อง

2.3.5 ผู้จัดการเครือข่าย

การเชื่อมโยงในลักษณะของเครือข่ายดังกล่าว หากปล่อยให้ต่างคนต่างทำโดยไม่มี การบริหารจัดการที่ดี การติดต่อประสานก็อาจประสบปัญหาและขาดเอกภาพ หรืออาจถึงขั้นที่ เครือข่ายไม่มีความยั่งยืน ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่แต่ละเครือข่ายจะต้องมีหัวเรือใหญ่ในการเชื่อม ประสานระหว่างกัน ซึ่งเรียกว่า “ผู้จัดการเครือข่าย” เพื่อทำหน้าที่ในการดูแลรักษาเครือข่ายให้ ดำเนินไปอย่างต่อเนื่องและมั่นคง ดังต่อไปนี้

1) ช่วยสร้างแรงจูงใจและกระตุ้นสมาชิกรวมตัวกันทำงาน โดยมีกิจกรรมเป็นสื่อ เช่นการประชุมประจำปี การจัดเวทีแลกเปลี่ยนข้อมูล การแก้ปัญหาาร่วมกัน การวางแผนและ ดำเนินการจัดกิจกรรมใหม่ ๆ

2) ต้องเปิดโอกาสให้มีการสื่อสารระหว่างกัน ส่งข่าวผ่านจดหมายข่าวของ เครือข่ายมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกัน เก็บรวบรวมข้อมูลและตั้งเป็นศูนย์ข้อมูลของเครือข่าย เพื่อให้สมาชิกเข้าถึง

3) สร้างความรักความผูกพันและความไว้นือเชื่อใจระหว่างคนในกลุ่มสมาชิก โดยเริ่มจัดกิจกรรมง่าย ๆ ที่มีโอกาสประสบความสำเร็จร่วมกันก่อน มีกิจกรรมสร้างความ สัมพันธ์ ระหว่างบุคลากรในกลุ่มสมาชิกเป็นประจำ จัดเวทีให้มีการพูดคุยกันอย่างตรงไป ตรงมาเมื่อเกิด ปัญหาขัดแย้งระหว่างกลุ่มสมาชิก จัดกิจกรรมส่งต่องานที่เกี่ยวข้อง

4) จัดให้มีกระบวนการตัดสินใจโดยให้สมาชิกทุกกลุ่มมีส่วนร่วม พยายามสร้าง สภาพแวดล้อมให้มีการเสนอความคิดเห็นอย่างเป็นอิสระ ไม่รวบอำนาจ ควรแบ่งกันเป็นผู้นำตาม ความถนัด ทำการรวบรวมข้อมูลจากสมาชิกทุกกลุ่มก่อนการตัดสินใจเพื่อทำให้เกิดการยอมรับและ เต็มใจที่จะนำผลการตัดสินใจของเครือข่ายไปปฏิบัติ

5) วางแผนในการประสานงานระหว่างสมาชิก และเชื่อมต่อกับเครือข่ายอื่นๆ จัดระบบการประสานงานให้คล่องตัวและทั่วถึง การประสานงานถือเป็นหน้าที่หลักของสมาชิก แกนนำเป็นเครื่องมือ ที่ใช้ในการสนับสนุนทุกระดับให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

บทที่ 3 ผลการศึกษา

3.1 ภาพรวมของชุมชนไทย

การย้ายถิ่นฐานเข้าไปตั้งรกรากในสหรัฐอเมริกาของคนไทยกลุ่มแรก ๆ เริ่มขึ้นในช่วงประมาณปี พ.ศ. 2517 เมื่อทหารอเมริกันเสร็จสิ้นภารกิจในสงครามเวียดนามและย้ายกลับประเทศ ซึ่งบางส่วนได้นำภรรยาชาวไทยกลับไปด้วย ดังนั้น บรรดาภรรยาทหารอเมริกันกลุ่มนี้ถือเป็นกลุ่มแรก ๆ ที่เข้ามาตั้งรกรากในสหรัฐฯ ต่อมาเมื่อสหรัฐฯ แก้กฎหมายคนเข้าเมืองหรือที่เรียกว่า “The Immigration and Nationality Act of 1965” ซึ่งมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม ค.ศ. 1968 อนุญาตให้บุคคลที่มีทักษะหรือความรู้อันเป็นที่ต้องการของสหรัฐฯ เดินทางเข้ามาในสหรัฐฯ ได้ไม่เกินปีละ 170,000 คน ได้เปิดทางให้ “skilled worker” ของไทยโดยเฉพาะแพทย์ พยาบาล และวิศวกรชาวไทยเดินทางเข้าไปในสหรัฐฯ เป็นจำนวนมาก

ตารางแสดงสถิติคนไทยในสหรัฐอเมริกา ปี 2010 (10 รัฐ)

ลำดับที่	STATE	2000	2010	% Change
1	Connecticut	921	1705	85.12
2	Maine	241	516	114.11
3	Massachusetts	2747	4712	71.53
4	New Hampshire	403	705	74.94
5	New Jersey	2586	3923	51.70
6	New York	8158	11763	44.19
7	Ohio	2496	4024	61.22
8	Pennsylvania	2309	4103	77.70
9	Rhode Island	380	591	55.52
10	Vermont	154	266	72.73
รวม 10 รัฐ		20395	32318	58.46
รวมทั้งประเทศ		150319	237629	58.08

ที่มา : Thai Population in 2010, US Census Data

โดยเฉพาะวิชาชีพแพทย์ และพยาบาล ได้ย้ายถิ่นฐานเข้ามาประกอบอาชีพในสหรัฐฯ เป็นจำนวนมาก นายแพทย์คนหนึ่งเคยเล่าให้ฟังว่า บัณฑิตแพทย์รุ่นที่จบในปี ค.ศ. 1968 จากมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ในประเทศไทยได้เดินทางเข้าสหรัฐฯ เป็นจำนวนมาก ซึ่งส่วนใหญ่จะอาศัยอยู่บริเวณมิดเวสต์ กรุงวอชิงตัน ดีซี และในรัฐนิวยอร์ก หลังจากนั้น ก็จะมีคนไทยอีกกลุ่มหนึ่งที่เข้ามาในสถานะนักเรียน/นักศึกษาที่ได้รับทุนจากรัฐบาลและทุนส่วนตัวเข้าศึกษาเล่าเรียน ซึ่งบางส่วนก็ไม่ได้เดินทางกลับประเทศโดยได้ประกอบอาชีพอยู่ในสหรัฐฯ ต่อมาได้มีผู้ที่เข้ามาตั้งประกอบอาชีพด้านอื่น ๆ เช่น ประกอบธุรกิจอาหารไทย และพนักงานร้านอาหารไทย ซึ่งในรัฐนิวยอร์กและรัฐใกล้เคียงมีอยู่เป็นจำนวนกว่า 500 ร้าน เมื่อคนไทยย้ายถิ่นฐานเข้ามาอยู่ในสหรัฐฯ จำนวนมากขึ้น จึงได้รวมกลุ่มกันเป็นชุมชนไทยและเกิดมีสมาคม/ชมรมไทยเกิดขึ้นนับแต่นั้นมา

จากสถิติสำมะโนประชากรของสหรัฐฯ พบว่า ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา จำนวนคนไทยที่พำนักอยู่ในรัฐนิวยอร์กและรัฐใกล้เคียงในเขตอาณาทั้ง 10 รัฐ ได้เพิ่มจำนวนขึ้นอย่างมีนัยยะสำคัญ จากการสำรวจข้อมูลประชากรของสหรัฐอเมริกาปี ค.ศ. 2010 (Thai Population in 2010, US Census Data) พบว่า ในปี ค.ศ. 2000 มีคนไทยพำนักอาศัยอยู่ในเขต 10 รัฐนี้จำนวน 20,395 คน และได้เพิ่มเป็น 32,318 คนในปี ค.ศ. 2010 หรือเพิ่มขึ้นเกือบร้อยละ 60 นี้เป็นตัวเลขที่เป็นทางการ แต่ยังมีคนไทยอีกจำนวนหนึ่งที่อาศัยอยู่ในสหรัฐฯ โดยไม่ถูกกฎหมายและไม่ได้อยู่ในสถิตินี้ด้วยซึ่งก็มีจำนวนไม่น้อยเช่นกัน

3.2 ลักษณะการก่อตั้งองค์กรของชุมชนไทย

3.2.1 สมาคม/ชมรมไทย

เมื่อคนไทยหลายสาขาอาชีพได้มาตั้งรกรากในรัฐแถบชายฝั่งตะวันออกมากขึ้นก็มีการรวมตัวกันขึ้นเป็นชุมชนใหญ่ และได้ก่อตั้งเป็นสมาคม/ชมรมขึ้นมา แต่การจัดตั้งส่วนใหญ่จะแบ่งโดยภูมิภวณ สาขาอาชีพ สถาบันการศึกษาและกิจกรรม ซึ่งมีทั้งหมดจำนวน 18 แห่ง ดังนี้

- 1) สมาคมชาวเหนือ
- 2) สมาคมทักษิณ
- 3) สมาคมไทยอีสาน
- 4) สมาคมแพทย์ไทยในอเมริกา
- 5) สมาคมพยาบาลไทยภาคตะวันออกเฉียงเหนือแห่งสหรัฐฯ
- 6) ศูนย์วัฒนธรรมไทยแห่งรัฐนิวยอร์ก
- 7) ชมรมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- 8) ชมรมเกษตรศาสตร์

9) สมาคมธรรมศาสตร์

10) ชมรมส่งเสริมวัฒนธรรมไทยแห่งนิวยอร์ก

11) สมาคมรวมใจไทย

12) สมาคมหอการค้าไทย

13) สมาคมไทย USA

14) ชมรมมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

15) สมาคมไทยบอสตัน

16) สมาคมไทยแห่งรัฐเพนซิลเวเนีย

17) กลุ่มศิลปินไทยในนิวยอร์ก (Thai Artists Alliance –TAA เป็นกลุ่มศิลปินไทยรุ่นใหม่ที่กำลังขึ้นเมื่อปี 2010 เพื่อนำเสนอผลงานด้านศิลปะของคนไทยแก่ ชาวต่างชาติ และได้จัดกิจกรรมด้านนี้มาแล้ว 2 ครั้ง ซึ่งได้รับการตอบรับเป็น อย่างดี)

18) สมาคม/ชมรมนักเรียนในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ อีกหลายแห่ง เช่น ที่มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด สถาบันเทคโนโลยีแห่งแมสซาชูเซตส์ มหาวิทยาลัยคอร์เนล มหาวิทยาลัยชิคาโกส์ และมหาวิทยาลัยโคลัมเบีย ฯลฯ

3.2.2 วัดไทย

สังคมไทยตั้งแต่โบราณกาลมาถือว่า วัดเป็นศูนย์กลางและเป็นที่พักทางใจของคนไทย เมื่อชุมชนไทยย้ายถิ่นฐานไปตั้งรกรากในต่างถิ่น ก็ยังยึดถือวัดเป็นศูนย์กลางด้านจิตใจเหมือนเดิม ดังนั้น ชุมชนไทยจึงได้รวมตัวกันสร้างวัดขึ้น เพื่อเป็นศูนย์กลางของชุมชน เป็นสถานที่พบปะกันในทุกวันหยุดหรือเทศกาลสำคัญ ซึ่งต่างจากสมาคม/ชมรม ซึ่งนาน ๆ จึงจะมีโอกาสได้รวมกลุ่มกันจัดกิจกรรม นอกจากนี้ วัดยังเป็นสถานที่สำคัญที่ชาวไทยได้ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา เช่น ทำบุญ บริจาคทาน เป็นต้น อีกทั้งยังเป็นสถานที่สำหรับการปฏิบัติธรรม และเผยแผ่พระพุทธศาสนาและศิลปวัฒนธรรมไทยแก่ผู้ที่สนใจทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ อีกทั้งเป็นสถานที่สอนภาษาไทยและปลูกฝังวัฒนธรรมไทยให้แก่เยาวชนไทยที่เติบโตในต่างแดนอีกด้วย โดยในเขตอาณาของสถานกงสุลใหญ่ ณ นครนิวยอร์ก มีวัดไทยอยู่ทั้งหมดจำนวน 12 แห่ง ดังนี้

1) วัดวชิรธรรมปทีป สาขาลองไอส์แลนด์

2) วัดวชิรธรรมปทีป สาขาเมาท์เวอร์นอน

3) วัดพุทธไทยถาวรวนาราม

4) วัดนิวยอร์กธัมมาราม

5) วัดพุทธคุณาราม (นิวยอร์ก)

6) วัดพระธรรมกายนิวยอร์ก

- 7) วัดมงคลเทพมุนี รัฐเพนซิลเวเนีย
- 8) วัดนวมินทรราชูทิศ รัฐแมสซาชูเซตส์
- 9) วัดบอนด์ตันพุทธวราราม เมืองบอสตัน
- 10) วัดพระธรรมกายบอสตัน
- 11) วัดปากน้ำอเมริกา รัฐโอไฮโอ
- 12) วัดโอไฮโอธรรมาราม

3.2.3 สถานะการก่อตั้งและกิจกรรมของสมาคม/ชมรมต่าง ๆ และของวัดไทย

เพื่อให้เห็นลักษณะและรูปแบบการรวมกลุ่มของชุมชนไทยชัดเจนขึ้น จึงขอนำตัวอย่างการรวมกลุ่มของสมาคมไทยและการก่อตั้งวัดไทยมาประกอบ คือสมาคมไทยบอสตัน ในรัฐแมสซาชูเซตส์ และวัดวิชิตธรรมปทีป ลองไอส์แลนด์ รัฐนิวยอร์ก โดยเห็นว่า สมาคมไทยบอสตัน เป็นสมาคมที่ค่อนข้างมีความเข้มแข็งและครอบคลุมในเขตรัฐนิวยอร์ก ทั้ง 5-6 รัฐ อีกทั้งยังสามารถหาข้อมูลประกอบไม่ยากนัก สำหรับกรณีวัดวิชิตธรรมปทีป นั้น นับว่าเป็นวัดที่เป็นศูนย์รวมที่สำคัญของชาวไทยในเขตรัฐนิวยอร์กและรัฐใกล้เคียง

3.2.3.1 สมาคมไทยบอสตัน

ก. การก่อตั้งและวัตถุประสงค์

ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 2 ธันวาคม 2001 และได้จดทะเบียนเป็นองค์กรไม่แสวงผลกำไร (Non-profit Organization) โดยใช้ชื่อภาษาอังกฤษว่า Thai Association of Boston มีสำนักงานอยู่ที่ 4 Wadsworth St. Allston, MA 02134 ในการดำเนินการก่อตั้งสมาคมแห่งนี้ เกิดจากการรวมตัวกันของคนไทยในเขตรัฐนิวยอร์กทั้ง 6 รัฐ ร่วมมือกันจัดงาน Thai Night ขึ้นเพื่อนำรายได้ให้การกุศลและหาทุนส่งเสริมในการริเริ่มจัดตั้งสมาคมชาวไทยในบอสตัน เพื่อเป็นศูนย์กลางของคนไทยที่จะให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และหลังการจัดงานดังกล่าวแล้ว จึงได้มีการก่อตั้งสมาคมขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ สำคัญ ดังนี้

- 1) เพื่อพบปะสังสรรค์ สร้างความสามัคคี และความเข้าใจในสังคมไทย
- 2) เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ตามความจำเป็นและเหมาะสม
- 3) เพื่อส่งเสริมวัฒนธรรม ประเพณี และเกียรติคุณของชาติไทย
- 4) เพื่อส่งเสริมการริเริ่มและสร้างสรรค์กิจกรรมต่าง ๆ ภายใน

ขอบเขตแห่งศีลธรรม และกฎหมาย

- 5) เพื่อร่วมมือกันประกอบการกุศล และสร้างสาธารณประโยชน์
- 6) เพื่อประสานร่วมกิจกรรมกับสมาคมชาติต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์ของสมาคมไทย นับตั้งแต่ก่อตั้งสมาคมไทยบอสตันจนถึงปัจจุบัน ได้มีนายกสมาคมแล้ว

ทั้งสิ้น 5 คน โดยมีนายศรีศักดิ์ สีหะไตร เป็นนายกสมาคมคนแรก และนายต่อศักดิ์ สุนทรระกูล เป็นนายกสมาคมคนปัจจุบัน โดยนายกสมาคมมีวาระดำรงตำแหน่งคราวละ 2 ปี และสามารถดำรงตำแหน่งซ้ำได้หากมีความจำเป็น

ข. กฎข้อบังคับสมาคมไทยบอสตัน

สมาคมไทยบอสตัน มีกฎข้อบังคับของสมาคมอย่างชัดเจน โดยแบ่งเป็นหมวดหมู่อย่างละเอียด เช่น หมวดว่าด้วยวัตถุประสงค์สมาคม หมวดว่าด้วยสมาชิกภาพ หมวดว่าด้วยสิทธิและหน้าที่ของสมาชิก หมวดว่าด้วยคณะกรรมการอำนวยการ ซึ่งมีหน้าที่กำหนดนโยบายและควบคุมดูแลการบริหารของคณะกรรมการบริหาร หมวดว่าด้วยเรื่องการเงินและทรัพย์สินสมาคม รวมทั้งหมวดว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงแก้ไขข้อบังคับสมาคมและการยกเลิกสมาคม เป็นต้น

ค. กิจกรรมของสมาคม

โดยทั่วไป กิจกรรมของสมาคม/ชมรมไทยต่าง ๆ ไม่มีความแตกต่างกันมากนัก สมาคมไทยบอสตันก็มีกิจกรรมในลักษณะเดียวกันคือ จัดงาน Thai Night เพื่อหาทุนเข้าสมาคม ร่วมกันจัดงานวันเฉลิมพระชนมพรรษา การรับบริจาคเงินช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วมในประเทศไทย เมื่อปี 2553 และปี 2554 ให้ความช่วยเหลือนักศึกษาไทยที่เดินทางมาในโครงการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม (work and travel) ที่ได้รับความเดือดร้อนจากโครงการ โดยจัดหาที่พัก การจัดหางานให้ทำ และดูแลช่วยเหลือบรรเทาความเดือดร้อนในเบื้องต้น และกิจกรรมด้านสันตทานาการอื่น ๆ .

3.2.3.2 วัควชิรธรรมปทีป ลองไอส์แลนด์ นิวยอร์ก

ก. การก่อตั้ง กิจกรรมและการดำเนินการ

วัควชิรธรรมปทีป ตั้งขึ้นจากความศรัทธาของชาวพุทธในรัฐนิวยอร์ก และรัฐใกล้เคียง โดยจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลประเภทไม่หวังผลกำไร (Non-profit Organization) ไว้กับรัฐนิวยอร์กเมื่อปี พ.ศ. 2518 จนถึงปัจจุบันนี้มีอายุราว 37 ปี ถือเป็นวัดไทยแห่งแรก ๆ ในนิวยอร์ก โดยมีผู้นำในการก่อตั้งที่สำคัญคือ หม่อมหลวงพีระพงษ์ เกษมศรี เอกอัครราชทูตผู้แทนถาวรประเทศไทยประจำสหประชาชาติ ณ นครนิวยอร์ก โดยได้ร่วมกับชาวพุทธทั้งไทยและต่างชาติระดมเงินบริจาคได้ 22,000 ดอลลาร์สหรัฐ แล้วไปซื้อสถานที่ซึ่งตั้งอยู่ที่ 2084 Anthony Ave., Bronx, New York แต่ด้วยปัญหาด้านกรรมสิทธิ์ทำให้ต้องย้ายไปที่แห่งใหม่ที่ 141 West 179 Street, Bronx, New ในปีเดียวกัน และตั้งชื่อใหม่เป็น “วัควชิรธรรมปทีป” ได้จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลภายใต้กฎหมาย The religious corporations law และ The membership corporation law และด้วยเหตุที่สถานที่ในเขตนี้ (Bronx) คับแคบและไม่ปลอดภัยจึงได้ย้ายมาอยู่ที่ใหม่ ที่ 75 California Road, Mount Vernon, New York แต่สถานที่แห่งนี้ก็ยังคงคับแคบและไม่สามารถขยายได้

ในปี พ.ศ. 2535 จึงได้มาตั้งที่ที่อยู่ปัจจุบันคือ เลขที่ 110 Rustic Road, Centereach, Long Island, New York ที่แปลงนี้เป็นวัดที่ถูกต้องตามกฎหมายอยู่แล้ว และมีเนื้อที่ 4.98 เอเคอร์

ข. วัตถุประสงค์และกิจกรรม

วัดวชิรธรรมปทีปนับว่าเป็นวัดที่สำคัญแห่งหนึ่งในเขตรัฐนิวยอร์ก เป็นศูนย์รวมของพุทธศาสนิกชนชาวนิวเจอร์กและรัฐใกล้เคียง มีการบริหารจัดการที่เป็นระบบ ในการจดทะเบียนนั้น ได้ร่างข้อบังคับ (By laws) ของนิติบุคคล โดยมีหลักการให้คณะสงฆ์เป็นผู้ดูแล และบริหารวัด สันติวิธีต่างๆ ใช้ชื่อนิติบุคคลเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ ทั้งนี้คณะสงฆ์เป็นผู้แต่งตั้งฆราวาสเป็นเจ้าหน้าที่ช่วยเหลือแต่ไม่มีสิทธิ์จะได้เงินเดือน หรือค่าตอบแทนจากวัดแต่อย่างใด รายได้และทรัพย์สินต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจะต้องให้ตกเป็นกรรมสิทธิ์ของวัดทั้งสิ้น มีกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ทั้งกิจกรรมทางศาสนาและกิจกรรมด้านวัฒนธรรม และการศึกษา วัดวชิรธรรมปทีปในการก่อตั้งวัดตามที่ระบุไว้ในเอกสารเผยแพร่ของวัดคือ เพื่อเป็นสถานที่พำนักของคณะสงฆ์ เป็นที่เผยแผ่หลักธรรมคำสั่งสอนทางพระพุทธศาสนา เป็นศูนย์ในการบำเพ็ญกุศลและสาธารณประโยชน์ของชาวพุทธ และเป็นสถานที่สั่งสอนอบรมและเผยแพร่ภาษาไทย และวัฒนธรรมไทยแก่ผู้ที่สนใจ ทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ โดยมีกิจกรรมที่สามารถแยกได้ ดังนี้

- 1) จัดฝึกอบรมการทำสมาธิกรรมฐานทุกวันศุกร์ เวลา 14.00 – 18.00 น.
- 2) โรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์เพื่อสอนภาษาและวัฒนธรรมไทยแก่ลูกหลาน ไทยทั่วไป
- 3) การสอนดนตรีและนาฏศิลป์ไทย
- 4) เปิดสอนภาษาไทยและภาษาบาลีแก่ผู้สนใจทั่วไป ซึ่งเริ่มมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2519
- 5) ออกวารสารรายเดือน “ธรรมปทีป” ทั้งภาษาไทยและ

ภาษาอังกฤษ เพื่อเผยแพร่ ข่าวสารข้อมูลและความรู้ด้านพระพุทธศาสนาและวัฒนธรรมไทย

6) ร่วมกับสถานกงสุลใหญ่ ณ นครนิวยอร์กจัดงานวันเฉลิมพระชนมพรรษาทุกปี

7) อนุเคราะห์สถานที่ให้สมาคม/ชมรมต่าง ๆ จัดกิจกรรมต่าง ๆ

3.3 กิจกรรมของชุมชนไทยในช่วงที่ผ่านมา

จากการสำรวจข้อมูลที่ปรากฏตามเอกสาร หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น website ต่าง ๆ ในพื้นที่ และได้มีโอกาสได้เข้าไปสัมผัสโดยตรง พบว่า ในช่วงที่ผ่านมา กิจกรรมของชุมชนไทยในเขตอาณาของสถานกงสุลใหญ่ ณ นครนิวยอร์ก สามารถจำแนกได้ ดังนี้

3.3.1 กิจกรรมหลัก ๆ ของแต่ละสมาคม/ชมรม คือการจัดงานประจำปี โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะระดมเงินทุนเข้าสมาคม เพื่อนำไปเป็นค่าใช้จ่ายและช่วยเหลือสาธารณประโยชน์ เช่นการให้ทุนแก่นักเรียนยากจนในประเทศไทย หรือการช่วยเหลือด้านอุปกรณ์การศึกษา หรืออุปกรณ์การเรียนการสอนของโรงเรียนในประเทศไทย เป็นต้น โดยงานจะเป็นลักษณะงานกาลาดินเนอร์ หรือ งาน Ball ทั่วไป

3.3.2 จัดงานเลี้ยงสังสรรค์ในบางโอกาสตามแต่เวลาและโอกาสจะอำนวย ซึ่งส่วนใหญ่จะจัดในช่วง summer

3.3.3 จัดงานเผยแพร่วัฒนธรรมไทยร่วมกับองค์กรท้องถิ่น เช่น โรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดวิชิตธรรมปีที่ร่วมงานแสดงทางวัฒนธรรมกับเขตลองไอส์แลนด์

3.3.4 จัดกิจกรรมสาธารณประโยชน์ด้านสุขภาพของชุมชน เช่นการประสานงานกับหน่วยแพทย์ท้องถิ่นมาตรวจมะเร็งในสตรีที่วัดพุทธไทยถาวรวันราม

3.3.5 จัดกิจกรรมร่วมกับคณะผู้แทนถาวรไทยฯ ณ นครนิวยอร์กและสถานกงสุลใหญ่ ณ นครนิวยอร์กในการเผยแพร่วัฒนธรรมไทยในวันวิสาขบูชาโลกภายในสำนักงานองค์การสหประชาชาติเป็นประจำทุกปี

3.3.6 เข้าร่วมกิจกรรมด้านการแลกเปลี่ยนและการแสดงวัฒนธรรมกับองค์กรเชื้อชาติเอเชียในเขตลองไอส์แลนด์

3.3.7 จัดกิจกรรมระดมทุนช่วยเหลือนักรบเมืองสหรัฐฯ โดยในช่วงการหาเสียงเลือกตั้งประธานาธิบดีครั้งที่แล้ว ชุมชนไทยได้จัดงานระดมทุนช่วยเหลือนางฮิลลารี คลินตันและเมื่อวันที่ 24 พฤษภาคม 2554 ชุมชนไทยได้จัดพบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับนาย John Lui ว่าที่ผู้สมัครแข่งขันในตำแหน่ง Major ของนครนิวยอร์ก ซึ่งจะเกิดขึ้นในปลายปีนี้

3.4 การปฏิสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างสมาคม/ชมรมไทย

สมาคม/ชมรมต่าง ๆ ทั้ง 17 แห่ง และวัดอีก 12 วัด ในเขตอาณาของสถานกงสุลใหญ่ นครนิวยอร์ก ได้มีการปฏิสัมพันธ์เชื่อมโยงกันในลักษณะเครือข่ายระหว่างกันมาเรื่อยมา และเป็น การเชื่อมโยงที่เกิดขึ้นจากการเห็นประโยชน์ร่วมกัน มีความสมัครใจ ร่วมทำกิจกรรมกันอย่าง ต่อเนื่อง และทุกสมาคม/ชมรมยังคงความเป็นตัวของตัวเองไว้อย่างเหมาะสม ซึ่งตามทฤษฎี เครือข่าย ทุกองค์กรที่มีส่วนร่วมในเครือข่ายยังคงมีความเป็นอิสระ มีความเท่าเทียมกันภายใต้ พื้นฐานของความเคารพสิทธิ มีความเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน ซึ่งการเชื่อมโยงในลักษณะเครือข่าย ของสมาคม/ชมรมไทยตั้งอยู่บนพื้นฐานทางความคิดและหลักการ ในลักษณะ ดังนี้

3.4.1 มีการรับรู้มุมมองและวิสัยทัศน์ที่เหมือนกัน

แต่ละสมาคม/ชมรม ต่างก็มีความคิดและการรับรู้ที่เหมือนกันถึงความจำเป็นที่ จะต้องมีการปฏิสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างกันและกัน มีจุดมุ่งหวังที่จะมีความร่วมมือกัน ต่างฝ่ายต่าง อาศัยฟังฟังซึ่งกันและกันมาโดยตลอด ไปมาหาสู่กันอย่างสม่ำเสมอ จึงทำให้เกิดความรู้สึกผูกพัน ในการดำเนินกิจกรรมร่วมกันเพื่อแก้ไขปัญหาหรือลดความเดือดร้อนที่เกิดขึ้น นอกจากนี้ ต่างก็มีความมุ่งมั่นและมุ่งมั่นในอันที่จะสร้างความสมัครสมานสามัคคีภายในกลุ่มร่วมกันสร้าง สาธารณะประโยชน์ให้แก่ชุมชนและช่วยเหลือเกื้อกูลแก่ผู้ที่ด้อยโอกาส แม้โดยรายละเอียดแล้ว แต่ ละสมาคม/ชมรมอาจมีความแตกต่างกันอยู่บ้าง แต่ก็ได้พยายามปรับตัวให้มีวิสัยทัศน์และทัศนคติ ร่วมกันให้มากที่สุด แม้จะไม่ซื่อตรงกันแนบสนิทจนเป็นภาพเดียวกัน แต่อย่างน้อยก็สอดคล้องไปใน ทิศทางเดียวกัน

3.4.2 มีความสนใจร่วมกัน

การเข้ามาร่วมกันขององค์กรใดก็ตามย่อมหนีไม่พ้นจากทฤษฎีการแลกเปลี่ยน

(ผลประโยชน์) กล่าวคือแม้ว่าวัตถุประสงค์ของการเชื่อมโยงมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันของสมาคม/ชมรมต่าง ๆ จะมุ่งเน้นให้เป็นที่ไปเพื่อทำสาธารณประโยชน์ก็ตาม แต่อย่างไรเสีย แต่ละองค์กรย่อมมองเห็นประโยชน์ที่ตนจะได้รับจากการเข้าร่วมกับกลุ่ม ซึ่งจะนำไปสู่ความเต็มใจที่จะประสานกันหรือเข้าร่วมอย่างเต็มที่

3.4.3 การมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมเป็นสิ่งสำคัญมาก เพื่อให้การรวมกันเกิดความเข้มแข็ง เนื่องจากเป็นเงื่อนไขที่สำคัญที่จะก่อให้เกิดการรับรู้ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ และร่วมลงมือกระทำกิจกรรมอย่างเข้มแข็ง การมีส่วนร่วมในลักษณะนี้ ทุกสมาคม/ชมรมต่างได้รับเกียรติเท่าเทียมกัน ต่างก็อยู่ในฐานะ “หุ้นส่วน” ความสัมพันธ์ระหว่างกันจึงเป็นความสัมพันธ์ในแนวราบ คือความสัมพันธ์ฉันเพื่อน มากกว่าความสัมพันธ์ในแนวตั้ง ซึ่งบางครั้งก็ทำได้ยากในทางปฏิบัติ เพราะต้องเปลี่ยนกรอบความคิดของแต่ละคนโดยการสร้างบริบทแวดล้อมอื่น ๆ เข้ามาประกอบด้วย เพราะแต่ละสมาคม/ชมรมมีความแตกต่างของสมาชิกภายในอยู่ไม่น้อย มีที่มาและภูมิหลังสถานะทางสังคมและอาชีพที่แตกต่างกัน

3.4.4 การเกื้อหนุนพึ่งพาและเสริมสร้างซึ่งกันและกัน

เหตุผลประการสำคัญอีกประการหนึ่งที่ทำให้สมาคม/ชมรมไทย เกาะเกี่ยวกันต่อเนื่องมาโดยตลอด ก็เพราะการเกื้อหนุน เอื้อเฟื้อ และส่งเสริมซึ่งกันและกัน จึงส่งผลให้มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันอย่างอัตโนมัติ นอกจากนี้ ยังสร้างความเข้มแข็งให้กันและกัน โดยนำจุดแข็งของฝ่ายหนึ่งไปช่วยแก้ไขจุดอ่อนของอีกฝ่ายหนึ่ง แล้วทำให้ได้ผลลัพธ์เพิ่มขึ้นในลักษณะพลังทวีคูณ ซึ่งดีกว่าการที่ต่างคนต่างอยู่

3.4.5 การมีปฏิสัมพันธ์ในเชิงแลกเปลี่ยน

ได้มีการทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อก่อให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน เช่น มีการติดต่อกันผ่านทางสื่อ เช่น มีภาพกิจกรรมตามสื่อต่าง ๆ การพบปะพูดคุย การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน หรือมีกิจกรรมประชุมร่วมกัน โนบบางโอกาส ซึ่งช่วยเป็นสิ่งประสานสัมพันธ์ระหว่างกันได้เป็นอย่างดี ทำให้เกิดความคุ้นเคยและเรียนรู้ซึ่งกันและกัน จนทำให้เกิดความไว้วางใจระหว่างกัน และลักษณะของการปฏิสัมพันธ์นั้นเป็นลักษณะของการแลกเปลี่ยนกัน (reciprocal exchange) มากกว่าที่จะเป็นผู้ให้หรือเป็นผู้รับฝ่ายเดียว (unilateral exchange) ซึ่งปฏิสัมพันธ์กันในลักษณะนี้ยังมีมากเท่าใดก็จะเกิดความผูกพันระหว่างกันมากขึ้นเท่านั้น

กล่าวโดยสรุป การรวมกลุ่มกันในลักษณะนี้ของสมาคม/ชมรมไทยในเขตรัฐนิวยอร์กและรัฐใกล้เคียงเกิดขึ้นอยู่เสมอมา โดยมีสถานกงสุลใหญ่ ณ นครนิวยอร์กเป็นศูนย์กลางและเป็นตัวเชื่อมประสาน และได้มีการร่วมกันทำกิจกรรมในลักษณะต่าง ๆ มาโดยตลอด

นอกจากนี้ สมาคม/ชมรมที่เป็นสมาชิกวัดแห่งหนึ่งก็ไปมาและร่วมงานบุญกับวัดอีกแห่งในลักษณะแลกเปลี่ยนการเยือนกันอยู่เนือง ๆ จึงเห็นได้ว่า การแยกกันเป็นสมาคม/ชมรม ไม่ได้เป็นเครื่องแบ่งเขตด้านความสัมพันธ์แต่อย่างใด ชุมชนไทยโดยรวมยังคงอยู่แบบพึ่งพิงอาศัยซึ่งกันและกันอยู่เสมอ เมื่อมีภารกิจใดที่ต้องการระดมสรรพกำลังของคนไทยทั้งหมด สมาชิกของแต่ละสมาคม/ชมรมก็ได้รับการแจ้งข่าวและเชิญชวนให้มาร่วมกิจกรรมกันอย่างพร้อมเพียงเสมอ นับว่าสมาคม/ชมรมต่าง ๆ ก็มีการติดต่อประสานงาน และร่วมมือกันระหว่างกลุ่มเป็นลักษณะใยแมงมุม แต่อย่างไรก็ดี หากจะดูในรายละเอียดก็จะพบว่า การรวมตัวกันของชุมชนไทยไม่ว่าจะภายในลุ่มหรือข้ามลุ่ม ยังเป็นการรวมตัวกันอย่างหลวม ๆ ไม่แน่นอนอย่างที่ควรจะเป็น ไม่มีสมาคม/ชมรมใดยินดีที่จะแสดงบทบาทนำอย่างชัดเจนหรือมีความพร้อมที่จะเป็นผู้นำของสมาคม/ชมรมอื่น การทำกิจกรรมส่วนใหญ่จึงเป็นการแยกกันทำของแต่ละสมาคม/ชมรม และส่วนใหญ่ก็เป็นการจัดกิจกรรมหารายได้ของสมาคม/ชมรมดังที่กล่าวมาแล้ว อย่างไรก็ตาม ใดที่มีการจัดกิจกรรมร่วมกันในบางโอกาส โดยมีสถานกงสุลใหญ่ ณ นครนิวยอร์ก เป็นผู้ประสาน เช่น การจัดงานการกุศล “รวมใจช่วยภัยน้ำท่วม” ในปี 2553 และปี 2554 และการจัดคอนเสิร์ตเฉลิมพระเกียรติฯ เมื่อวันที่ 28 ตุลาคม 2554 ซึ่งการจัดงานในลักษณะนี้ ผู้ที่แสดงบทบาทนำคือส่วนราชการซึ่งได้แก่สถานกงสุลใหญ่ ณ นครนิวยอร์กและส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เพราะมีความพร้อม และสมาคม/ชมรมทุกแห่งต่างให้การยอมรับ ยินดีให้แสดงบทบาทนำ และให้ความร่วมมือด้วยดี

3.5 นโยบายและการดำเนินการของฝ่ายราชการ

3.5.1 งบประมาณค่าใช้จ่ายในการสนับสนุนกิจกรรมคนไทยในต่างประเทศ

ก. กระทรวงการต่างประเทศได้จัดสรรงบประมาณเพื่อใช้จ่ายในการส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมของคนไทยในต่างประเทศไว้รองรับแผนงานของสถานเอกอัครราชทูตและสถานกงสุลใหญ่ไว้จำนวนหนึ่ง โดยให้ผู้ที่ประสงค์จะใช้งบนี้เขียนแผนงานและโครงการเสนอเข้าไปเพื่อขอการอนุมัติจัดสรรให้ โดยมีหลักเกณฑ์สำคัญ คือ

- 1) เป็นเงินบริจาคอุดหนุนสมาคม/ชมรมหรือองค์กรของคนไทย
- 2) เป็นเงินช่วยในส่วนของการจัดงานหรือการแสดง หรือจัดกิจกรรมของสมาคม/ชมรมไทย
- 3) เป็นค่าใช้จ่ายในการจัดซื้อหรือจัดจ้างครุภัณฑ์หรือสิ่งก่อสร้างให้แก่สมาคม/ชมรม หรือ องค์กรของคนไทยในต่างประเทศ
- 4) เป็นค่าใช้จ่ายในการสนับสนุนอาสาสมัครเพื่อช่วยเหลือคนไทยในต่างประเทศ

5) เป็นค่าจ้างบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ เพื่อช่วยเหลือคนไทยที่ตกทุกข์ได้ยากในต่างประเทศ

ข. สถานกงสุลใหญ่ ณ นครนิวยอร์ก ได้มีแผนงานและโครงการในการให้การสนับสนุนและช่วยเหลือสมาคม/ชมรม หรือองค์กรคนไทยในต่างประเทศในรูปแบบต่าง ๆ เป็นประจำทุกปี โดยในปี พ.ศ. 2555 ได้เสนอโครงการเพื่อขออนุมัติงบประมาณเพื่อดำเนินการสนับสนุนและช่วยเหลือชุมชนไทยในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งทางตรงและทางอ้อมในหลายโครงการ ดังนี้

1) เสนอโครงการสนับสนุนกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทย ศาสนา วัฒนธรรมไทย คนตรีไทย และนาฏศิลป์ไทยให้แก่ศูนย์วัฒนธรรมแห่งนิวยอร์กและวัดไทย 9 วัด จำนวน 540,000 บาท และได้รับอนุมัติ 200,000 บาท ทำให้สถานกงสุลใหญ่ฯ ได้ปรับลดกิจกรรมลง เพื่อให้สอดคล้องกับงบประมาณที่ได้รับ

2) เสนอโครงการงบประมาณภารกิจยุทธศาสตร์ ภายใต้ชื่อโครงการ “โครงการ Siamese Connection 2013 โดย Thai Artists Alliance” จำนวนเงินที่ขอ คือ 1,000,000 บาท ซึ่งคาดว่าจะได้รับจัดสรรแต่ยังไม่ทราบจำนวนที่แน่นอน

3) เสนอโครงการงบประมาณในการกิจเร่งด่วน ซึ่งเป็นงบประมาณที่ใช้ในการสนับสนุนกิจกรรมของคนไทยในต่างประเทศในลักษณะเร่งด่วน ซึ่งสถานกงสุลใหญ่ฯ ได้รับอนุมัติจำนวน 250,000 บาท

4) เสนอโครงการภายใต้งบประมาณส่วนตัวไมตรี จำนวน 2 โครงการคือ “โครงการประชาสัมพันธ์ Thai Food on 92nd Street” ร่วมกับองค์กร 92Y ได้รับอนุมัติจำนวน 200,000 บาท โดยมีชุมชนไทยร่วมด้วย และโครงการพาเหรดประเทศไทยที่ 5th Avenue ชื่อ “Amazing Thailand : Amazing Thai Food” ร่วมกับ International Immigrants Foundation 2012

5) เสนอโครงการกิจกรรมที่มประเทศไทยภายใต้โครงการ “ส่งเสริม Thai Food District on 9th Avenue” โดยจะร่วมกับภาคธุรกิจร้านอาหารไทยในการจัด Thai Restaurant Week ขึ้นที่ถนนหมายเลข 9 ของนครนิวยอร์ก ซึ่งที่ถนนแห่งนี้ มีร้านอาหารไทยอยู่จำนวนมากกว่า 40 ร้าน ซึ่งการจัดโครงการนี้จะมีที่มประเทศไทยร่วมด้วย และได้รับอนุมัติเงินจำนวน 800,000 บาท

3.5.2 การดำเนินโครงการและกิจกรรมด้านการเชื่อมโยงชุมชนไทย

ก. กรมอเมริกา กระทรวงการต่างประเทศ ได้ดำเนินโครงการสร้างเครือข่ายชมรม Thai Club และ Thai Studies Program ของมหาวิทยาลัยในสหรัฐอเมริกา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อผลักดันให้เครือข่ายเหล่านี้เป็นกลไกความร่วมมือที่สำคัญ โดยให้มีการจัดกิจกรรมส่งเสริม

ความร่วมมือ และผลักดันให้เครือข่าย Thai Club สร้างช่องทางการติดต่อและแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างกันและเชื่อมโยงกับองค์กรของสหรัฐฯ เพื่อสร้างความร่วมมือด้านวิชาการ สังคม วัฒนธรรมอย่างแข็งขันต่อไป ซึ่งกรมอเมริกา ได้จัดสรรงบประมาณสนับสนุนเครือข่ายเหล่านี้เป็นประจำทุกปี และได้มีการจัดประชุมเครือข่ายนี้ไปแล้ว 2 ครั้ง โดยครั้งที่ 2 ได้จัดขึ้นที่สถานกงสุลใหญ่ ณ นครนิวยอร์กระหว่างวันที่ 20-24 เมษายน 2554 และกำหนดจัดประชุมครั้งที่ 3 ที่นครลอสแอนเจลิส ในช่วงเดือนสิงหาคม 2555

ข. สถานกงสุลใหญ่ ณ นครนิวยอร์ก ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการรวมกลุ่มของชุมชนไทย โดยได้ให้การสนับสนุนทั้งในรูปงบประมาณและการเข้าไปร่วมกิจกรรมมาโดยตลอด โดยได้ดำเนินการในลักษณะเป็นผู้เชื่อมโยง แสวงหาความร่วมมือ และสร้างกิจกรรมร่วมระหว่างชุมชนไทย ซึ่งพอนำมากล่าวโดยสรุป ได้ ดังนี้

1) จัดงานงานถวายพระพรชัยมงคลพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ร่วมกับชุมชนไทยเป็นประจำทุกปี โดยสถานกงสุลใหญ่ฯ ได้เชิญชวนสมาคม/ชมรมต่าง ๆ เข้าร่วมงานโดยพร้อมเพรียงกัน และได้รับความร่วมมือเข้าร่วมงานเป็นอย่างดีเสมอมา

2) จัดราตรีเฉลิมพระเกียรติ 84 พรรษาของกัมพูชาชั้นยศ โดยวงดนตรีสุนทราภรณ์ เมื่อวันที่ 29 ตุลาคม 2554 โดยมีรายได้จำนวน 31,907 ดอลลาร์สหรัฐฯ ได้นำมูลเกล้าฯ ถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวโดยเสด็จพระราชกุศล

3) จัดงานระดมเงินบริจาคช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยในเมืองไทย เมื่อวันที่ 30 ตุลาคม 2554 โดยมีสมาคม/ชมรมต่าง ๆ เข้าร่วมอย่างพร้อมเพรียงกัน โดยสามารถรวบรวมเงินบริจาคประมาณ 50,000 ดอลลาร์สหรัฐฯ โดยได้ส่งมอบให้กับสภาอากาศไทย

4) สนับสนุนโครงการผ่าตัดเฉลิมพระเกียรติ โดยนายสุพัฒน์ อินฟ้าแสง ร่วมกับนายแพทย์ Steven Roser ในการจัดทีมแพทย์อาสาจากมูลนิธิ Healing the Children ไปให้การผ่าตัดแก่ผู้ป่วยปากแหว่งที่จังหวัดอุบลราชธานีระหว่างวันที่ 23-27 มกราคม 2555 โดยมีผู้ป่วยทั้งชาวไทยและชาวลาวมารับการผ่าตัด

5) พบปะและร่วมกิจกรรมต่าง ๆ กับชุมชนไทยในรัฐนิวยอร์กและรัฐในเขตอาณา อย่างสม่ำเสมอ โดยเฉพาะในงานบุญพิธีต่าง ๆ ของวัดในเขตอาณาทั้ง 12 วัด และงานกิจกรรมของสมาคม/ชมรมทั้ง 18 แห่ง เฉลี่ยเดือนละ 2-3 ครั้ง

6) ร่วมจัดการประชุม Thai Club และ Thai Studies Program ระหว่างวันที่ 22-24 เมษายน 2554 ที่สถานกงสุลใหญ่ ณ นครนิวยอร์ก โดยมีตัวแทนของนักเรียนทั้งไทยและอเมริกันจากมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ที่เป็นสมาชิก Thai Club เข้าร่วมประชุมจำนวน 20 กว่าคน จาก 10

มหาวิทยาลัย และตัวแทนจาก Thai Studies Program จำนวน 6 คน จาก 5 มหาวิทยาลัย

3.6 บทบาทของชุมชนไทยในมิติต่าง ๆ ที่เอื้อต่อภารกิจของทางราชการ

3.6.1 บทบาทในการให้ความช่วยเหลือคนไทยที่ตกทุกข์ได้ยาก

สถานกงสุลใหญ่ ณ นครนิวยอร์ก มีข้อจำกัดด้านบุคลากรและระยะทางที่ห่างไกล ในการเดินทางไปยังสถานที่ต่าง ๆ ให้ถึงอย่างรวดเร็วทันการณ์ ในหลายโอกาสที่มีคนไทยประสบปัญหา แต่สถานกงสุลใหญ่ฯ ไม่สามารถจัดส่งเจ้าหน้าที่ไปให้ความช่วยเหลือในทันที ต้องอาศัยเครือข่ายชุมชนไทยที่กระจายอยู่ตามเมืองต่าง ๆ ให้เข้าไปช่วยเหลือในเบื้องต้น หรือบางครั้งที่มีปัญหาด้านข้อกฎหมาย ซึ่งเจ้าหน้าที่ยังขาดความรู้และความชำนาญ จึงต้องอาศัยเครือข่ายคนไทยที่มีความรู้ด้านนี้ ซึ่งอาจเป็นตัวแทนคนไทยเองหรือบางครั้งอาจเป็นญาติหรือผู้ที่รู้จักมักคุ้นของคนไทย เช่น กรณีนักศึกษาจากประเทศไทยเดินทางเข้ามาในสหรัฐฯ ในโครงการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม หรือที่เรียกกันว่า “work and travel” ประสบปัญหากับนายจ้าง ถูกให้ออกจากงานและต้องเดินทางกลับทันที โดยไม่มีที่พักพิงชั่วคราว หรือบางครั้งประสบอุบัติเหตุหรือเจ็บป่วย และต้องการความช่วยเหลือจากสถานกงสุลใหญ่ฯ อย่างเร่งด่วน เครือข่ายชุมชนไทยในเมืองต่าง ๆ จะสามารถเข้าไปให้ความช่วยเหลือในเบื้องต้น ทั้งด้านการให้คำปรึกษาและการดูแลด้านการเป็นอยู่และอื่น ๆ หรือกรณีหญิงไทยใช้อาหารปิ่นยิงสามีชาวอเมริกันได้รับบาดเจ็บแล้วถูกจับกุมคุมขังที่รัฐโอไฮโอ และญาติที่เมืองไทยขอให้สถานกงสุลใหญ่ ณ นครนิวยอร์ก เข้าไปเยี่ยมเพื่อสอบถามเหตุการณ์และหาทางช่วยเหลือในโอกาสแรก สถานกงสุลใหญ่ฯ ได้ขอให้เครือข่ายคนไทยที่เมืองโคลัมบัส รัฐโอไฮโอ เข้าไปเยี่ยมและสอบถามข้อมูลและหารือในด้านข้อกฎหมายในการให้ความช่วยเหลือในเบื้องต้น

3.6.2 บทบาทการเผยแพร่ภาพลักษณ์และวัฒนธรรมไทย

คนไทยไม่ว่าจะอยู่ที่ไหนก็คือคนไทย ภาพลักษณ์และการแสดงออกทางวัฒนธรรมย่อมติดตัวคนไทยไปโดยตลอด ไม่ว่าจะต้องการหรือไม่ก็ตาม ดังนั้น บทบาทที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่คนไทยในต่างประเทศจะช่วยเสริมให้กับภารกิจของฝ่ายราชการคือการเผยแพร่ภาพลักษณ์ชื่อเสียงและวัฒนธรรมไทยให้เป็นประจักษ์แก่ชาวโลก บทบาทด้านนี้ คนไทยสามารถช่วยเสริมฝ่ายราชการได้เป็นอย่างดี โดยการเผยแพร่ผ่าน (ก) ธุรกิจของคนไทย และ (ข) ผ่านองค์กรของคนไทยเช่น วัดและสมาคม/ชมรมของคนไทย

1) การเผยแพร่ผ่านภาคธุรกิจ

ธุรกิจของคนไทยมีส่วนสำคัญในการเผยแพร่ภาพลักษณ์และชื่อเสียงของประเทศไทยได้เป็นอย่างดี ไม่ว่าจะเป็นร้านอาหารไทย ร้านนวดไทย หรือค่ายมวยไทย โดยเฉพาะ

ร้านอาหารไทย ซึ่งประมาณการว่า ในสหรัฐฯ มีร้านอาหารไทยอยู่ถึง 1 หมื่นร้าน และเฉพาะในเขต รัฐนิวยอร์กและรัฐใกล้เคียงซึ่งมีจำนวนถึงเกือบพันร้าน ร้านอาหารไทยเหล่านี้นับว่ามีบทบาทสำคัญในการเผยแพร่ภาพลักษณ์และชื่อเสียงของประเทศไทย และอาจถือได้ว่าร้านอาหารไทยที่กระจัดกระจายอยู่ทั่วโลกเหล่านี้เป็นเสมือนแผนกวัฒนธรรมเล็ก ๆ ของสถานทูต/สถานกงสุลไทย ซึ่งสถานกงสุลใหญ่ ณ นครนิวยอร์กได้ตระหนักเห็นความสำคัญของร้านอาหารไทยในมิตินี้เป็นอย่างมาก โดยจะส่งหนังสือที่ให้ข้อมูลด้านการท่องเที่ยวและข้อมูลด้านอื่นๆ ที่ประเทศไทยต้องการเผยแพร่ไปให้ร้านอาหารไทยตามเมืองต่าง ๆ อยู่เป็นประจำ ซึ่งร้านอาหารไทยเหล่านั้นต่างก็ยินดีและเต็มใจที่จะให้ความร่วมมือในการแจกจ่ายข้อมูลเหล่านั้น นอกจากนี้ร้านอาหารไทยแล้ว ยังมีร้านนวดและค้ายมวยไทยกระจัดกระจายอยู่ทั่วไป โดยเฉพาะค้ายมวยไทยในนิวยอร์ก ได้รับการยอมรับและเป็นที่ยอมรับของชาวนิวยอร์กอย่างมาก มีการจัดการชกมวยไทยขึ้นเป็นประจำทุกเดือนให้ชื่อว่า “Thai Night Fight” โดยมีสำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยประจำนครนิวยอร์กและเบียร์ช้างเข้าร่วมเป็นหนึ่งในจำนวนผู้ให้การสนับสนุนด้วย

ธุรกิจอาหารไทยนับว่ามีส่วนสำคัญในความสำเร็จในการทำให้อาหารไทย (Thai cuisine) เป็นอาหารชั้นนำและยืนอยู่ในแถวหน้าได้ในทุกวันนี้ ทำให้ชาวต่างชาติรู้จักประเทศไทยและวัฒนธรรมไทยผ่านอาหาร ชาวต่างชาติชื่นชมและชื่นชอบในรสชาติของอาหารไทยและได้รู้จักวัฒนธรรมไทยเป็นอย่างดี อย่างไรก็ตาม เมื่ออาหารไทยได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง ทำให้ผู้ที่หวังผลกำไรทั้งคนไทยและต่างชาติเข้ามาสู่ธุรกิจนี้มากขึ้น มีผลทำให้คุณภาพและรสชาติของอาหารถูกปรับเปลี่ยนไปตามความถนัดและศักยภาพของผู้ประกอบการ โดยขาดความพิถีพิถันเอาใจใส่ในด้านคุณภาพและรสชาติอาหารไทยแบบดั้งเดิม ฝ่ายราชการเองก็ได้ตระหนักถึงปัญหาข้อนี้ โดยกระทรวงพาณิชย์ได้จัดโครงการ “Thai Select” ขึ้น เพื่อร่วมกันตรวจสอบคุณภาพและรสชาติของอาหารไทยตามร้านต่าง ๆ ทั่วไปในนิวยอร์ก แต่ถึงกระนั้นก็ยังประสบกับข้อจำกัดหลายด้าน โดยเฉพาะความร่วมมือจากร้านไทยทั่วไป เพราะร้านอาหารไทยเองก็ประสบปัญหาด้านบุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญในการปรุงอาหารไทย (พ่อครัว) ทำให้รสชาติอาหารไม่คงที่และปรับเปลี่ยนไปตามลิ้นและรสนิยมของท้องถิ่น และมีเป็นจำนวนมากที่ร้านอาหารต่างชาติเช่นจีนและญี่ปุ่นได้เพิ่มเมนูอาหารไทยเข้าไปในร้านของตนเองอีกด้วย ซึ่งยากต่อการควบคุมโดยภาครัฐภาระจึงตกอยู่กับผู้บริโภคเองว่าจะตัดสินใจอย่างไร

2) การเผยแพร่ผ่านองค์กรชุมชนไทยในเขตอาณาของสถานกงสุลใหญ่ ณ นครนิวยอร์กมีวัดไทยอยู่ 12 วัด และมีองค์กรชุมชนไทยหรือที่เรียกว่าสมาคม/ชมรมอยู่อีกมากมาย วัดไทยและองค์กรชุมชนไทยเหล่านี้ล้วนทำหน้าที่เผยแพร่วัฒนธรรมและชื่อเสียงของไทยมาโดยตลอด โดยเฉพาะวัดไทยและศูนย์วัฒนธรรมไทยแห่งนครนิวยอร์ก ได้เป็นแหล่งรวมของศิลปะและ

วัฒนธรรมไทย โดยเปิดให้มีการเรียนการสอนทั้งภาษาไทย วัฒนธรรมไทย นอกจากนี้ มีวัดไทย จำนวนไม่น้อยที่มีสถาปัตยกรรมอันเป็นเอกลักษณ์ไทยอยู่ด้วย อีกทั้งในแต่ละวัดและชุมชน ได้ร่วมกันจัดงานประเพณีไทยมาโดยตลอด จึงกล่าวได้ว่าทั้งวัดและชุมชนไทยต่างถือได้ว่า ได้ทำหน้าที่เผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมไทยแทนสถานทูตและสถานกงสุล ได้เป็นอย่างดี

3.6.3 บทบาทด้านเศรษฐกิจและการเมือง

จากการสำรวจเมื่อปี 2554 ในช่วงการเตรียมการเลือกตั้งนอกราชอาณาจักร ได้พบว่า จำนวนคนไทยที่พำนักอยู่ในต่างประเทศมีจำนวนถึง 1,000,000 คน หรือร้อยละ 1.5 ของประชากรไทยทั้งประเทศ คนเหล่านี้ ได้กระจัดกระจายอยู่ในที่ต่าง ๆ ทั่วโลก คนไทยเหล่านี้มีความสำคัญต่อธุรกิจส่งออกของไทยอย่างน้อยใน 3 มิติ คือ (1) การเป็นผู้บริโภคสินค้าไทย (2) การเป็นผู้นำเข้าและผู้ค้าส่งสินค้าไทย และ (3) การเป็นผู้ค้าปลีกสินค้าไทย ที่กล่าวเช่นนี้ ก็เพราะว่าคนไทยไม่ว่าจะไปอยู่ที่ไหนจะดำรงความเป็นคนไทยไว้อย่างเหนียวแน่น โดยเฉพาะบรรดาคนไทยรุ่นแรก จะยังคงนิยมบริโภคสินค้าไทยในรูปแบบต่าง ๆ หากจะกล่าวเฉพาะในเขตนิวยอร์กและรัฐใกล้เคียงแล้ว คนไทยยังนิยมบริโภคสินค้าไทยอยู่อย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นข้าวสาร น้ำปลา ซีอิ๊ว เครื่องแกง ฯลฯ และหากในแต่ละวันคนไทยในรัฐนิวยอร์กและรัฐใกล้เคียงบริโภคสินค้าไทยมูลค่า 5 ดอลลาร์สหรัฐต่อคน และคนไทยในเขตนี้มีอยู่ประมาณ 30,000 คน วันหนึ่งๆ จะสามารถส่งสินค้าไทยเข้ามาขายในแถบนี้มีมูลค่าถึงวันละ 150,000 ดอลลาร์สหรัฐ หรือเดือนละ 4.5 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และหากคิดทั้งปีก็จะมีมูลค่าถึง 1,620 ล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือคิดเป็นเงินไทยก็ประมาณ 19,710 ล้านบาท (1 ดอลลาร์สหรัฐเท่ากับ 30 บาท) หากมีการวางกรอบนโยบายและแผนดำเนินการอย่างเป็นระบบ เชื่อได้ว่าคนไทยเหล่านี้จะเป็นเครือข่ายด้านการระบายสินค้าไทยได้เป็นอย่างดี

ส่วนในเรื่องการเมืองนั้น เท่าที่สัมผัสมา ชุมชนไทยส่วนใหญ่ ไม่ค่อยมีความสนใจทางการเมืองของท้องถิ่นมากนัก สอดคล้องกับข้อมูลการศึกษาของนางสาว Angela Arunarsirikul นักศึกษาปริญญาตรี UCLA ที่ระบุว่า “...ชุมชนไทยอเมริกันให้ความสำคัญในการเมืองอเมริกันไม่มากนัก แต่ยังให้ความสนใจกับการเมืองในไทยมากกว่า..” แต่ก็เชื่อได้ว่า มีคนไทยจำนวนหนึ่งที่มีเครือข่ายและคุ้นเคยกับเจ้าหน้าที่ระดับสูงของรัฐ ซึ่งหากให้การสนับสนุนและส่งเสริมให้ถูกวิธีก็สามารถใช้เป็นช่องทางในการลอบบี้ทางการเมืองได้ ซึ่งส่วนนี้อาจต้องใช้ความจริงจูงใจในการให้การสนับสนุนส่งเสริมอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

3.6.4 บทบาทด้านการเป็นเครือข่ายประชาสัมพันธ์

ภาคราชการจะมีแนวนโยบาย ผลงาน คำชี้แจงหรือภารกิจเร่งด่วนที่ต้องการจะสื่อไปยังชุมชนไทยหรือชาวต่างชาติในต่างประเทศอยู่เป็นประจำ ซึ่งวิธีการที่ประหยัด รวดเร็วและ

เข้าถึงก็คือแจ้งผ่านองค์กรของชุมชนไทย ไม่ว่าจะเป็นสมาคม/ชมรม หรือวัดไทย ซึ่งจะได้รับความช่วยเหลือและร่วมมือเป็นอย่างดี ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดคือการประชาสัมพันธ์รณรงค์ให้คนไทยไปใช้สิทธิเลือกตั้งนอกราชอาณาจักร เครือข่ายชุมชนไทยได้เป็นแรงสำคัญในการแจ้งข่าวแบบถึงตัวได้เป็นอย่างดี อีกประการหนึ่ง หรือกรณีอุทกภัยในปี 2554 ส่วนราชการได้ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารผ่านชุมชนไทยได้รับทราบและระดมความช่วยเหลือโดยได้มีทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติได้ร่วมกันบริจาคเงินช่วยเหลืออย่างกว้างขวาง หรือในกรณีที่มีบุคคลสำคัญเดินทางมาเยือนและต้องการจะพบปะกับชุมชนไทย สถานกงสุลใหญ่ฯ ก็จะแจ้งข่าวเชิญชวนผ่านช่องทางขององค์กรของชุมชนไทยเป็นหลัก และได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีเสมอมาเช่นกัน

บทที่ 4

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

4.1 สรุปผลการศึกษา

4.1.1 การย้ายถิ่นฐานเข้าไปในสหรัฐอเมริกาของคนไทยได้เริ่มมาเป็นเวลานานและวิวัฒนาการในรูปแบบแตกต่างกัน เมื่อเข้ามาอยู่ได้เวลาพอสมควร มีสถานะและศักยภาพมากพอที่ก่อตัวรวมกันเป็นชุมชนแล้วก่อตั้งองค์กรขึ้นมาเพื่อตอบสนองความต้องการจำเป็นในการมีตัวตนและเพื่อแสดงตัวตนที่เข้มแข็งและเป็นกลุ่มก้อน เพื่อดำรงสถานะความเป็นไทยและสร้างการยอมรับให้องค์กรท้องถิ่น และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รวมถึงการเพื่อแผ่กลับไปยังบ้านเกิดคือประเทศไทยด้วย

4.1.2 ชุมชนไทยได้มีการรวมกลุ่มกันมาเป็นเวลานาน มีการจัดองค์กรที่เป็นระบบแบบแผนถูกต้องตามกฎหมายท้องถิ่น คือรูปแบบขององค์กรไม่แสวงหาผลกำไร ซึ่งผู้บริจาคเงินให้กับองค์กรเหล่านี้จะสามารถยกเว้นภาษีได้ (โดยเฉพาะการบริจาคให้กับวัดไทย) การรวมกลุ่มกันของชุมชนไทยเหล่านี้ มีลักษณะหลากหลาย ซึ่งมีทั้งการรวมกลุ่มแบบเข้มแข็งมีกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง แต่มีบางกลุ่มที่แยกตัวออกมาก่อตั้งกลุ่มใหม่เพียงเพื่อแสดงตัวตนขึ้นมาให้ได้รับการยอมรับเบื้องต้น แต่ไม่มีการดำเนินกิจการที่เป็นรูปธรรมอย่างต่อเนื่องแล้วก็เงียบหายไป จะแสดงตัวตนเมื่อต้องการจะได้รับการยอมรับจากองค์กรอื่นหรือภาครัฐเท่านั้น กลุ่ม ในลักษณะนี้จะไม่มีความเข้มแข็งและขาดศักยภาพ

4.1.3 องค์กรของชุมชนไทยที่รวมกลุ่มกันเป็นสมาคม/ชมรม หรือศูนย์ หรือวัด ที่มีอยู่จำนวนมากไม่น้อยในเขตอาณาของสถานกงสุลใหญ่ ณ นครนิวยอร์ก นั้น เป็นชุมชนที่มีที่ มีความเข้มแข็งและมีศักยภาพ การดำเนินกิจกรรมส่วนใหญ่จะอยู่ภายในกลุ่มและภายในชุมชนไทยเท่านั้น สำหรับกิจกรรมที่ออกไปสู่ด้านนอกชุมชนก็จะเป็นในรูปของการเผยแพร่ศิลปะ วัฒนธรรมไทยเป็นส่วนใหญ่ แต่ก็มีหลายกลุ่มที่เป็นที่รู้จักและได้รับการยอมรับจากท้องถิ่น เช่น ศูนย์วัฒนธรรมไทยฯ วัดไทย โดยเฉพาะวัดชิโรธรรมปทีป ลองไอส์แลนด์ ได้รับการยอมรับจากท้องถิ่นเป็นอย่างดี โดยได้รับรางวัลการเป็นผู้นำชุมชนในท้องถิ่น เพราะได้มีการติดต่อปฏิสัมพันธ์กับชุมชนท้องถิ่นเรื่อยมา เนื่องจากชุมชนไทยที่อาศัยอยู่ในแถบบริเวณวัดเป็นผู้ที่มีฐานะเป็นที่ยอมรับของท้องถิ่นอยู่แล้ว เช่น หมอ และนักธุรกิจ จึงมีสายสัมพันธ์กับท้องถิ่นเป็นอย่างดีและเป็นตัวเชื่อมโยงให้กับวัดได้เป็นอย่างดี

4.1.4 ชุมชนไทยเหล่านี้ ได้แสดงบทบาทสำคัญในการเป็นเครือข่ายของภาคราชการไทย ดังที่กล่าวมาแล้วในบทที่ 3 โดยภาคราชการได้อาศัยศักยภาพความเข้มแข็งของชุมชนไทยเหล่านี้ เป็นตัวช่วยในภารกิจที่สำคัญหลาย ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นการให้ความช่วยเหลือคนไทยที่ประสบ ปัญหาอย่างเร่งด่วนที่ภาคราชการยังไม่สามารถเข้าถึงได้อย่างทันท่วงที หรือการมีบทบาทสำคัญในการนำเสนอภาพลักษณ์และวัฒนธรรมไทย หรือแม้แต่การเป็นเครือข่ายทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง และการประชาสัมพันธ์ ซึ่งนับว่า ภาคราชการได้รับประโยชน์จากชุมชนไทยไม่น้อย นอกจากนี้ ยังเป็นตัวแทนของภาคราชการในท้องถิ่นนั้น ๆ เพื่อแสดงตัวตนของความเป็นไทย โดยนำ ศิลปวัฒนธรรมไทยไปเผยแพร่ในโอกาสสำคัญ ๆ หลายวาระ ดังที่กล่าวมาแล้ว

4.1.5 ในส่วนของภาคราชการคือสถานกงสุลใหญ่ ณ นครนิวยอร์ก ได้มีบทบาทเข้าไป ช่วยเหลือส่งเสริม และสนับสนุนชุมชนไทยเหล่านี้อย่างต่อเนื่อง โดยได้ให้การช่วยเหลือในหลาย รูปแบบ คือ

1) ด้านงบประมาณ

สถานกงสุลใหญ่ฯ ได้ให้การสนับสนุนด้านงบประมาณแก่ชุมชนไทยเหล่านี้ เสมอมา แม้จะเป็นจำนวนไม่มากนัก แต่ก็เป็นการแสดงการสนับสนุนแก่ชุมชนไทย โดยได้กระจาย ช่วยเหลือให้กับสมาคม/ชมรมที่มีกิจกรรมแบบต่อเนื่อง และมีความจำเป็นเร่งด่วนด้านงบประมาณ ซึ่งในแต่ละปี สถานกงสุลใหญ่ฯ ได้ผันงบประมาณไปให้ความช่วยเหลือในหลายลักษณะ เช่น งบประมาณ ส่งเสริม กิจกรรมคนไทยในต่างประเทศ งบประมาณ ไมตรี ซึ่งงบประมาณนี้ จริงแล้วเป็นการดำเนินกิจกรรม ร่วมกับองค์กรท้องถิ่น แต่สถานกงสุลใหญ่ฯ ได้ดำเนินการ โดยให้สมาคม/ชมรมหรือองค์กรของ ชุมชนไทยเข้าไปมีส่วนร่วมเสมอมา เช่น การเข้าร่วมงานพาเหรดถนน 5 หรืองาน 92 Y Street Festival ซึ่งสถานกงสุลใหญ่ฯ และสำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยประจำนิวยอร์กได้ เปิดบูธประชาสัมพันธ์อาหารและสินค้าไทย โดยให้กลุ่มศิลปินไทย (Thai Artists Alliance – TAA) เข้าไปมีบทบาทในการจัดนิทรรศการพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โดยการเขียนคำถวายพระพรบน กระดาษเพื่อประดับไว้บนต้นโพธิ์ทอง และขับร้อง/บรรเลงเพลงพระราชนิพนธ์ เป็นต้น

2) การเข้าร่วมกิจกรรมและแสดงบทบาทเพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างกลุ่ม

สถานกงสุลใหญ่ ณ นครนิวยอร์ก ได้ตระหนักถึงความสำคัญในการให้ความ ช่วยเหลือสนับสนุนให้ชุมชนไทยให้สามารถรวมกลุ่มอย่างเข้มแข็งเพื่อแสดงตัวตนให้เป็นที่ยอมรับ ในท้องถิ่นและสามารถประสานสัมพันธ์ทั้งภายในกลุ่มและระหว่างกลุ่มให้เกิดพลังในลักษณะ “พลังทวีคูณ” หรือในลักษณะ 1+ 1 มากกว่า 2 โดยได้ให้การสนับสนุน ส่งเสริม และแสดงบทบาทในการเป็นตัวเชื่อมในการดำเนินกิจกรรมที่สร้างสรรค์ความสามัคคีภายในกลุ่มและระหว่างกลุ่มมา โดยตลอด ดังที่ได้กล่าวมาแล้วในบทที่ 3 นับได้ว่าสถานกงสุลใหญ่ฯ ได้เป็นส่วนสำคัญในฐานะ

ผู้จัดการของเครือข่าย ได้รวมพลังของกลุ่มต่าง ๆ ให้มีโอกาสได้แสดงออกและร่วมแรงร่วมใจกัน ทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ในหลายโอกาส เช่น การร่วมกันจัดงานพระถวายพระพรในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา การร่วมกันจัดงานระดมความช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยในประเทศไทย การร่วมกันจัดงานคอนเสิร์ตเฉลิมพระเกียรติ เป็นต้น ซึ่งชุมชนไทยทุกกลุ่มได้ให้ความร่วมมือและสนับสนุนมาด้วยดี

4.2 ข้อเสนอแนะ

ยุทธศาสตร์สำคัญประการหนึ่งที่ภาครัฐควรตระหนักและเล็งเห็นความสำคัญคือการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนไทย เพราะในปัจจุบันนี้ กลุ่มคนไทยในต่างประเทศได้เพิ่มความสำคัญต่อนโยบายภาครัฐมากขึ้น ชุมชนไทยในต่างประเทศสามารถเป็นกระบอกเสียงให้กับภาคราชการ หากได้รับการส่งเสริม ส่งเสริมและสนับสนุนให้ชุมชนไทยเหล่านั้นมีความเข้มแข็ง มีศักยภาพเพิ่มขึ้น ดังนั้น จึงขอเสนอแนะเพื่อให้การดำเนินยุทธศาสตร์ของภาคเป็นไปในทิศทางที่เอื้อต่อการสร้างเข้มแข็งให้กับชุมชนไทย เพื่อให้ชุมชนไทยเหล่านี้เป็นเครือข่ายที่แสดงบทบาทที่เอื้อต่อภารกิจของทางราชการต่อไป

4.2.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ภาคราชการควรกำหนดเป้าหมายของยุทธศาสตร์การสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนไทยอย่างมีระบบ โดยให้คำนึงถึงความจำเป็นเร่งด่วน และบูรณาการแผนงานให้ครอบคลุม และไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อน กล่าวคือ

1) การเข้าไปให้การส่งเสริมและสนับสนุนชุมชนไทยต้องกำหนดและวางเป้าหมายให้ชัดเจน และกำหนดกลุ่มเป้าหมายอย่างรอบคอบและหวังผล เพราะชุมชนไทยได้มีการจัดตั้งองค์กรหรือสมาคม/ชมรมกันอย่างหลากหลาย บางองค์กรไม่มีกิจกรรมที่ต่อเนื่อง นอกจากนี้ ยังต้องคำนึงถึงลักษณะของกลุ่มต่าง ๆ ซึ่งมีความหลากหลาย เช่น กลุ่มที่เริ่มก่อตั้ง ซึ่งมีความต้องการได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณเพื่อให้สามารถสร้างความเข้มแข็งให้กับตัวเองได้ เช่นกรณีของนิวยอร์ก กลุ่มศิลปินไทย หรือ TAA ได้เริ่มก่อตั้งขึ้นเมื่อ 3 ปีที่แล้ว โดยสถานกงสุลใหญ่ฯ ได้เล็งเห็นความสำคัญและความมุ่งมั่นของกลุ่มในการนำเสนอความเป็นไทยในมิติที่แตกต่าง และหวังผลในเชิงภาพลักษณ์ โดยแสดงศักยภาพด้านศิลปินออกมาเพื่อให้ได้รับการยอมรับของท้องถิ่น ซึ่งสมาชิกภายในกลุ่มต่างก็เป็นวัยทำงาน มีความมุ่งมั่นในทิศทางของกลุ่ม แต่ยังขาดทุนในการดำเนินการ สถานกงสุลใหญ่ฯ จึงได้ให้การสนับสนุนช่วยเหลือเท่าที่พอทำได้ ในปัจจุบัน กลุ่มนี้เริ่มมีความเข้มแข็งสามารถดำเนินกิจกรรมได้ด้วยตัวเองระดับหนึ่ง ดังนั้น ภาคราชการควรตระหนักและกำหนดยุทธศาสตร์ในการให้ความช่วยเหลือให้ถูกจังหวะ

2) ให้การสนับสนุนกลุ่มที่มีความเข้มแข็งสามารถยืนได้ด้วยตัวเอง ให้สามารถดำรงตนได้ด้วยตนเอง และสามารถมีปฏิสัมพันธ์และเชื่อมโยงกับองค์กรท้องถิ่นนอกกลุ่ม ซึ่งกลุ่มลักษณะนี้มีอยู่จำนวนไม่น้อย แต่ถึงกระนั้นก็ยังต้องการความร่วมมือและช่วยเหลือจากภาคราชการในหลายรูปแบบ ทั้งด้านการงบประมาณหรือการเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มเพื่อสร้างเครดิตให้กับกลุ่มในวงกว้าง ภาครัฐโดยกระทรวงการต่างประเทศควรรักษาความสนใจจัดสรรงบประมาณให้ตามความเหมาะสม เพื่อจะให้กลุ่มเหล่านี้มีความเข้มแข็งและเป็นเครือข่ายให้กับภาครัฐยิ่งขึ้นไป

3) ภาครัฐควรกำหนดเป้าหมายให้ชัดเจน หากเป็นไปได้ควรมีการประชุมหารือระหว่างกันเพื่อวางยุทธศาสตร์การให้ความช่วยเหลือ ส่งเสริมสนับสนุนให้ไปในทิศทางเดียวกัน ไม่ซ้ำซ้อน ควรจะมีการบูรณาการแผนให้สมบูรณ์ เช่นกรณีการให้ความช่วยเหลือสมาคม/ชมรมนักเรียนตามมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ที่มีการรวมกลุ่มเพื่อแสดงตัวตนและสร้างการยอมรับในรั้วมหาวิทยาลัย หากจะให้ได้ประโยชน์อย่างเต็มศักยภาพควรมีการบูรณาการแผนงานให้ครอบคลุมและต่อเนื่อง เพื่อหลีกเลี่ยงการซ้ำซ้อนของโครงการ

4) ในการเลือกตั้งนอกราชอาณาจักรครั้งที่ผ่านมา การรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้คนไทยไปสิทธิเลือกตั้ง ไม่ค่อยได้มีการบูรณาการกันนักต่างคนต่างทำ ซึ่งหากกำหนดแผนให้ดีหรือกันอย่างครบถ้วนสามารถวางแผนประชาสัมพันธ์ร่วมกันได้และสามารถใช้ประโยชน์จากสื่อที่มีเครือข่ายครอบคลุมทั่วประเทศ เช่น สื่อทีวี สื่ออินเทอร์เน็ต หรือวิทยุผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ทำให้สามารถประหยัดงบประมาณในส่วนนี้ได้อย่างมาก และมีผลดีต่อการดำเนินงานของแต่ละหน่วยงานด้วย

4.2.2 ข้อเสนอแนะในการดำเนินการ

1) การในการสนับสนุนชุมชนไทยที่ดำเนินการมาโดยตลอดนั้น ส่วนใหญ่จะเป็นให้การสนับสนุนด้านงบประมาณแก่สมาคม/ชมรมต่าง ๆ เพื่อให้สามารถดำเนินกิจกรรมของกลุ่มได้ไม่ติดขัด โดยเป็นการสนับสนุนให้ชุมชนไทยได้จัดกิจกรรมในลักษณะสร้างความสามัคคี ส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาไทย และเผยแพร่วัฒนธรรมไทย เป็นหลัก ซึ่งก็นับว่าเป็นจุดสำคัญไม่น้อย แต่หากจะสนับสนุนให้สมาคม/ชมรมสามารถออกไปมีปฏิสัมพันธ์กับองค์กรท้องถิ่นมากขึ้นก็จะเป็นการเพิ่มศักยภาพให้กับชุมชนไทยได้เป็นอย่างดี อีกทั้งเป็นการขยายความมีตัวตนของชุมชนไทยให้เป็นที่ยอมรับของท้องถิ่นอีกด้วย และยังเป็นการนำเสนอภาพลักษณ์ของประเทศไทยให้ปรากฏในสายตาของท้องถิ่นเท่ากับว่าชื่อประเทศไทยได้อยู่ในจอร์ดาของท้องถิ่นอีกด้วย

2) ในส่วนของกระทรวงการต่างประเทศที่เป็นผู้มองภาพรวมของการให้ความช่วยเหลือและอนุมัติงบประมาณให้แก่สถานทูตและสถานกงสุลเพื่อให้การสนับสนุนแก่ชุมชนไทยนั้น คงต้องมองให้รอบคอบและรอบด้าน หากจะให้ครอบคลุมและชัดเจนอาจต้องให้หน่วยงานของ

กระทรวงกระทรวงการต่างประเทศที่รับผิดชอบยุทธศาสตร์ด้านนี้โดยตรงได้มีส่วนด้วย นั่นคือ กรมการกงสุล ซึ่งเป็นหน่วยที่กำหนดและดูแลยุทธศาสตร์การให้บริการและสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนไทยโดยตรง อีกทั้งกรมการกงสุลได้มีการจัดประชุมเจ้าหน้าที่ด้านนี้เป็นประจำทุกปี หากได้หยิบยกเรื่องนี้ขึ้นมาถกเถียงหาข้อสรุปร่วมกัน น่าจะเกิดประโยชน์และเป็นการบูรณาการนโยบายอย่างแท้จริง

3) สำหรับข้อเสนอแนะในการสร้างเครือข่ายให้เข้มแข็ง ยั่งยืนและต่อเนื่องสถานกงสุลใหญ่ ณ นครนิวยอร์ก ในฐานะที่เป็นผู้นำหลักหรือเปรียบเสมือนผู้จัดการเครือข่าย ควรวางกรอบนโยบาย หลักการ และวิธีการดำเนินการ ดังนี้

3.1) กำหนดเป้าหมายการรวมกลุ่มเครือข่ายให้ชัดเจนเพื่อสมาชิกเครือข่ายจะได้เข้าใจและวางตำแหน่งของตนเองได้ถูกต้อง ซึ่งจะก่อให้เกิดความสำเร็จในภาพรวม

3.2) สร้างการยอมรับในความแตกต่างระหว่างสมาชิก ยอมรับในรูปแบบและวัฒนธรรมองค์กรที่อาจมีความแตกต่างกันและพร้อมที่สงวนจุดต่างและแสดงจุดร่วม

3.3) ควรมั่นจัดกิจกรรมสม่ำเสมอและมากพอที่จะทำให้สมาชิกในเครือข่ายได้มีโอกาสทำงานร่วมกันมากขึ้น เป็นกิจกรรมที่ต้องแน่ใจว่าทำได้ และ กระจายงานได้ทั่วถึง ควรเลือกกิจกรรมที่ง่ายและมีแนวโน้มประสบความสำเร็จ อย่าทำกิจกรรมที่ยาก โดยเฉพาะครั้งแรก ๆ เพราะถ้าทำไม่สำเร็จอาจทำให้เครือข่ายเกิดการแตกสลายได้

4) จัดให้มีและกระตุ้นให้มีการสื่อสารระหว่างกันอย่างทั่วถึง และสม่ำเสมอ

5) สนับสนุนสมาชิกทุกกลุ่ม และทุกด้านที่ต้องการความช่วยเหลือ เน้นการช่วยเหลือกลุ่มสมาชิกที่ยังอ่อนแอให้สามารถช่วยตนเองได้

6) สร้างความสัมพันธ์ของบุคลากรในเครือข่าย และสนับสนุนให้สมาชิกได้พัฒนางานอย่างเต็มกำลังตามศักยภาพและความชำนาญที่มีอยู่ โดยร่วมกันตั้งเป้าหมายในการพัฒนางานให้กับสมาชิกแต่ละกลุ่ม ส่งผลให้สมาชิกแต่ละกลุ่มมีความสามารถพิเศษเฉพาะด้าน เป็นพื้นฐานในการสร้างความหลากหลายและเข้มแข็งให้กับเครือข่าย

โดยสรุป การกำหนดยุทธศาสตร์ในการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนไทยในต่างประเทศของกระทรวงการต่างประต โดยมิสถานทูตและสถานกงสุลไทยทั่วโลกเป็นหน่วยขับเคลื่อนนี้ มีเป้าหมายเพื่อให้ชุมชนไทยเกิดความเข้มแข็ง สามารถแสดงบทบาทที่

เอื้อต่อนโยบายหรือแผนยุทธศาสตร์ของทางราชการไทยต่อไป นอกเหนือจากนั้น ยังมุ่งหวังที่จะให้ชุมชนไทยสามารถแสดงบทบาทในทางสังคมเศรษฐกิจและการเมืองให้เป็นที่ยอมรับในท้องถิ่นนั้น อีกทั้งมุ่งหวังให้ชุมชนไทยสามารถปกป้อง ดูแลและคุ้มครองผลประโยชน์ของชุมชนไทยและขยายไปปกป้องผลประโยชน์ของประเทศชาติได้ต่อไปอีกด้วย

บรรณานุกรม

หนังสือ/วารสาร

กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย กระทรวงการต่างประเทศ. พระราชบัญญัติว่าด้วยเอกสิทธิและความคุ้มกันทางกงสุล พ.ศ. 2541 และ Vienna Convention on Consular Relations 1963. ไม่ระบุปีที่พิมพ์.

กระทรวงการต่างประเทศ. โครงสร้าง ระบบงาน ภารกิจหน้าที่และอาคารสถานที่. พิมพ์เป็นที่ระลึกเนื่องในโอกาสพิธีเปิดอาคารวิเทศสโมสร กระทรวงการต่างประเทศ, 26 สิงหาคม 2542.

ณรงค์ ศศิธร. รายงานการศึกษาส่วนบุคคล เรื่อง ยุทธศาสตร์การสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนไทยในต่างประเทศ. หลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 1. สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ ประจำปี 2552

ดำรง ไคร์ครวญ. รายงานการศึกษาส่วนบุคคล เรื่อง คนไทยโพ้นทะเล : ความสำคัญ ยุทธศาสตร์และประเด็น. หลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 3. สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ ประจำปี 2554

ธัชไท ถมั่งรักษัสต์ว์. รายงานการศึกษาส่วนบุคคล เรื่อง การพัฒนาการให้บริการงานด้านกงสุลครบวงจรแก่ชาวไทยกรณีศึกษากงสุลใหญ่ ณ เมืองเจนไน. หลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 3. สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ ประจำปี 2554.

ธนา ประมุขกุล. เครือข่าย. วารสารส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม. 24, 3 (ก.ค. – ก.ย. 2544).

วิสูตร อรรถยุกติ. ระเบียบวิธีปฏิบัติทางการทูตและกฎหมายเกี่ยวกับความสัมพันธ์ทางกงสุล. พิมพ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ, 3 มีนาคม 2518.

Angela Arunarsirakul. Political Participation in the 78th Province : Thais in Los Angeles, Political Science 195CE. Professor Kathleen Bawn. Coordinator: Ron Gurantz, 3 December 2010.

เอกสารทางราชการ

สำนักนโยบายและแผน กระทรวงการต่างประเทศ. เอกสาร.

สถานกงสุลใหญ่ ณ นครนิวยอร์ก. ข้อมูลกงสุล.

สถานกงสุลใหญ่ ณ นครนิวยอร์ก. แผนปฏิบัติการราชการประจำปี 2555 ของทีมประเทศไทย นครนิวยอร์ก สหรัฐอเมริกา.

สถานกงสุลใหญ่ ณ นครนิวยอร์ก. หน่วยงาน เจ้าหน้าที่และตัวแทนสมาคม/ชมรมไทย และวัดไทย, 24 เมษายน 2554.

กรมอเมริกา กระทรวงการต่างประเทศ. สรุปผลการประชุมเครือข่าย Thai Club และ โครงการ Thai Studies Program ของมหาวิทยาลัยในสหรัฐฯ. ครั้งที่ 2 ประจำปี 2554, ระหว่างวันที่ 23-24 เมษายน 2554 ณ นครนิวยอร์ก.

โทรเลขและบันทึกข้อความ

โทรเลขสถานกงสุลใหญ่ ณ นครนิวยอร์ก ที่ NYC / 2554 เรื่อง ฐานข้อมูลเกี่ยวกับเครือข่ายคนไทย ในต่างประเทศ.

โทรเลขสถานกงสุลใหญ่ ณ นครนิวยอร์ก ที่ NYC 26/2555 ลงวันที่ 1 มีนาคม 2555 เรื่อง การจัดทำ คำของงบประมาณงบดำเนินการงานสันถวไมตรีและงบสนับสนุนกิจกรรมคนไทยในต่างประเทศ ประจำปีงบประมาณ 2556.

โทรเลขสถานกงสุลใหญ่ ณ นครนิวยอร์ก ที่ NYC 29/2555 ลงวันที่ 6 มีนาคม 2555 เรื่อง การจัดทำ คำของงบประมาณงบรายจ่ายอื่น ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการภารกิจที่ประเทศไทย ประจำปีงบประมาณ 2556.

โทรเลขสถานกงสุลใหญ่ ณ นครนิวยอร์ก ที่ NYC / 2555 ลงวันที่ 23 พฤษภาคม 2555 เรื่อง โครงการสนับสนุนกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทย ศาสนา วัฒนธรรมไทยและ นาฏศิลป์ไทยของศูนย์วัฒนธรรมไทยแห่งรัฐนิวยอร์กและวัดไทย (สนับสนุนกิจกรรมคนไทยในต่างประเทศ ประจำปีงบประมาณ 2555).

โทรเลขสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงวอชิงตัน ดีซี ที่ WAS 93/2554 ลงวันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2554 เรื่อง ฐานข้อมูลเกี่ยวกับเครือข่ายคนไทยในต่างประเทศ.

โทรเลขสถานกงสุลใหญ่ ณ นครชิคาโก ที่ CHI 36/2555 ลงวันที่ 19 มีนาคม 2555 เรื่อง ประเด็น และแนวโน้มเรื่องภาพการมีอยู่และบทบาท (presence) ของไทยในนครชิคาโกและเขตอาณา.

โทรเลขสถานกงสุลใหญ่ ณ นครลอสแอนเจลิส ที่ LAX /82/2555 ลงวันที่ 10 มีนาคม 2555 เรื่อง
โครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนไทยในการเมืองสหรัฐฯ.

บันทึกข้อความ กลุ่มงานโครงการตามยุทธศาสตร์ กรมอเมริกาและแปซิฟิกใต้ ที่ 1101.1/699/2554
ลงวันที่ 1 มิถุนายน 2554.

บันทึกข้อความ กลุ่มงานโครงการตามยุทธศาสตร์ กรมอเมริกาและแปซิฟิกใต้ ที่ 1101.1/728/2554
ลงวันที่ 6 มิถุนายน 2554.

เอกสารอิเล็กทรอนิกส์ (อินเทอร์เน็ต)

www.consular.go.th.

www.vajira.org.

www.thaiboston.org.

www.site.google.com/a/thaibds.net (ข้อมูลเกี่ยวกับทฤษฎีเครือข่าย).

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ – นามสกุล	นายปรีชา แก่นสา
วุฒิการศึกษา	พุทธศาสตรบัณฑิต (มนุษยสังเคราะห์ศาสตร์) มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย M.A . Economics (International Trade) Kurukshetra University, India
ประวัติการรับราชการ	
พ.ศ. 2530	เศรษฐกร 3 กรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์
พ.ศ. 2531	นักวิชาการพาณิชย์ 4 กรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์
พ.ศ. 2532	นักการทูต 3 กรมเศรษฐกิจ กระทรวงการต่างประเทศ
พ.ศ. 2533 – 2534	เลขานุการตรี กรมอาเซียน
พ.ศ. 2535 – 2538	เลขานุการตรี – เลขานุการโท สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงเตหะราน สาธารณรัฐอิสลามอิหร่าน
พ.ศ. 2539	เลขานุการโท กรมเอเชียใต้ ตะวันออกกลางและแอฟริกา
พ.ศ. 2540 – 2544	เลขานุการเอก สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงเบิร์น สหพันธรัฐสวิส
พ.ศ. 2545	เลขานุการเอก กรมพิธีการทูต
มีนาคม – สิงหาคม 2546	หัวหน้าสำนักงานหนังสือเดินทางชั่วคราว จังหวัดเชียงใหม่
พ.ศ. 2546 – 2553	ที่ปรึกษา กรมพิธีการทูต
พ.ศ. 2553 – ปัจจุบัน	รองกงสุลใหญ่ (นักการทูตชำนาญการพิเศษ) สถานกงสุลใหญ่ ณ นครนิวยอร์ก

ตำแหน่งปัจจุบันและสถานที่ทำงาน

รองกงสุลใหญ่ (นักการทูตชำนาญการพิเศษ) สถานกงสุลใหญ่ ณ นครนิวยอร์ก